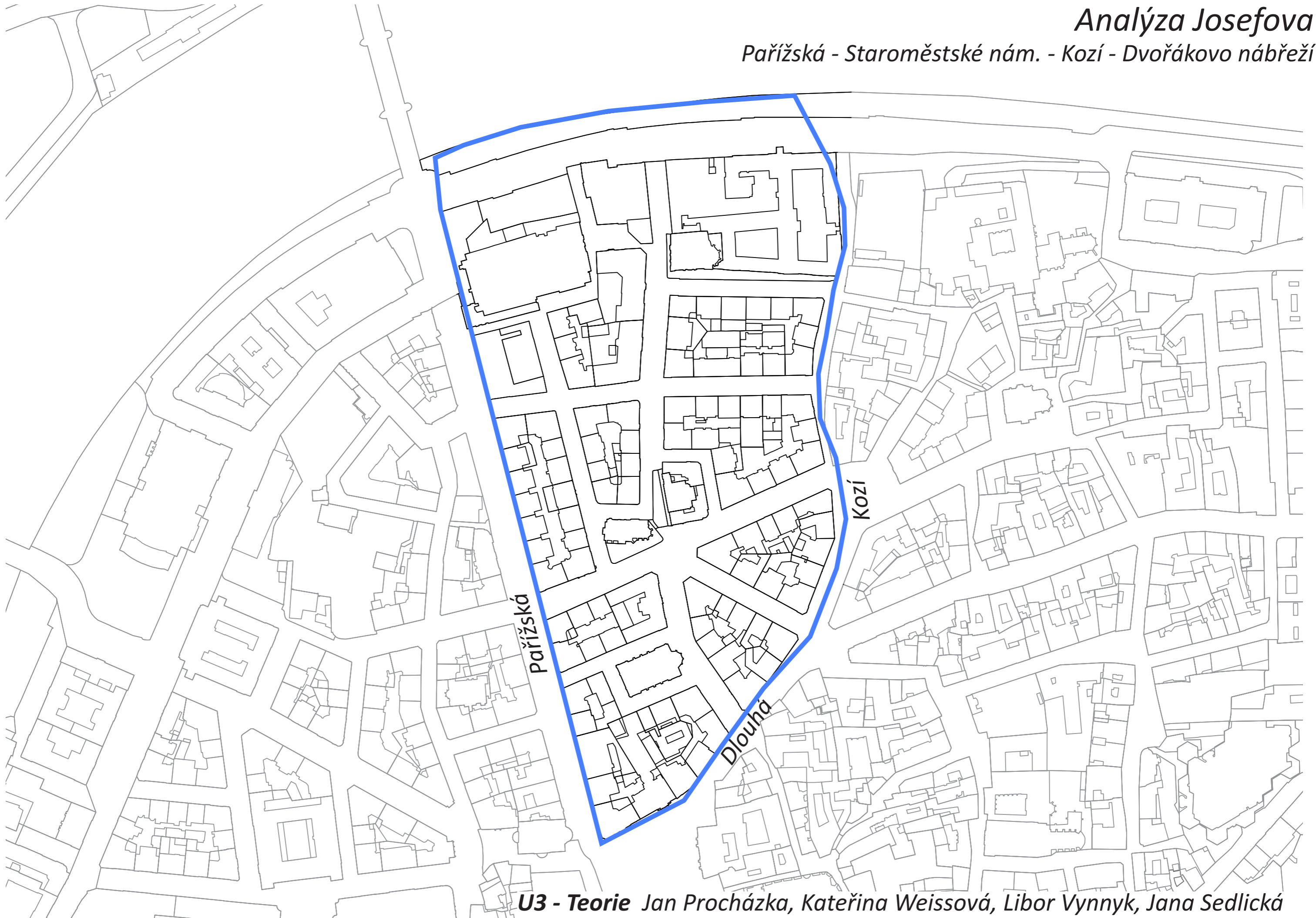

Analýza Josefova

Pařížská - Staroměstské nám. - Kozí - Dvořákovo nábřeží

Historie

Historie - vývoj uliční sítě

Mapové podklady 11. st. - 1975

Předasanační stav do 1896

Území před asanací zachycené na dobových fotografiích

Území dnes zachycené na současných fotografiích

Schema plánované asanace Josefova z r. 1896

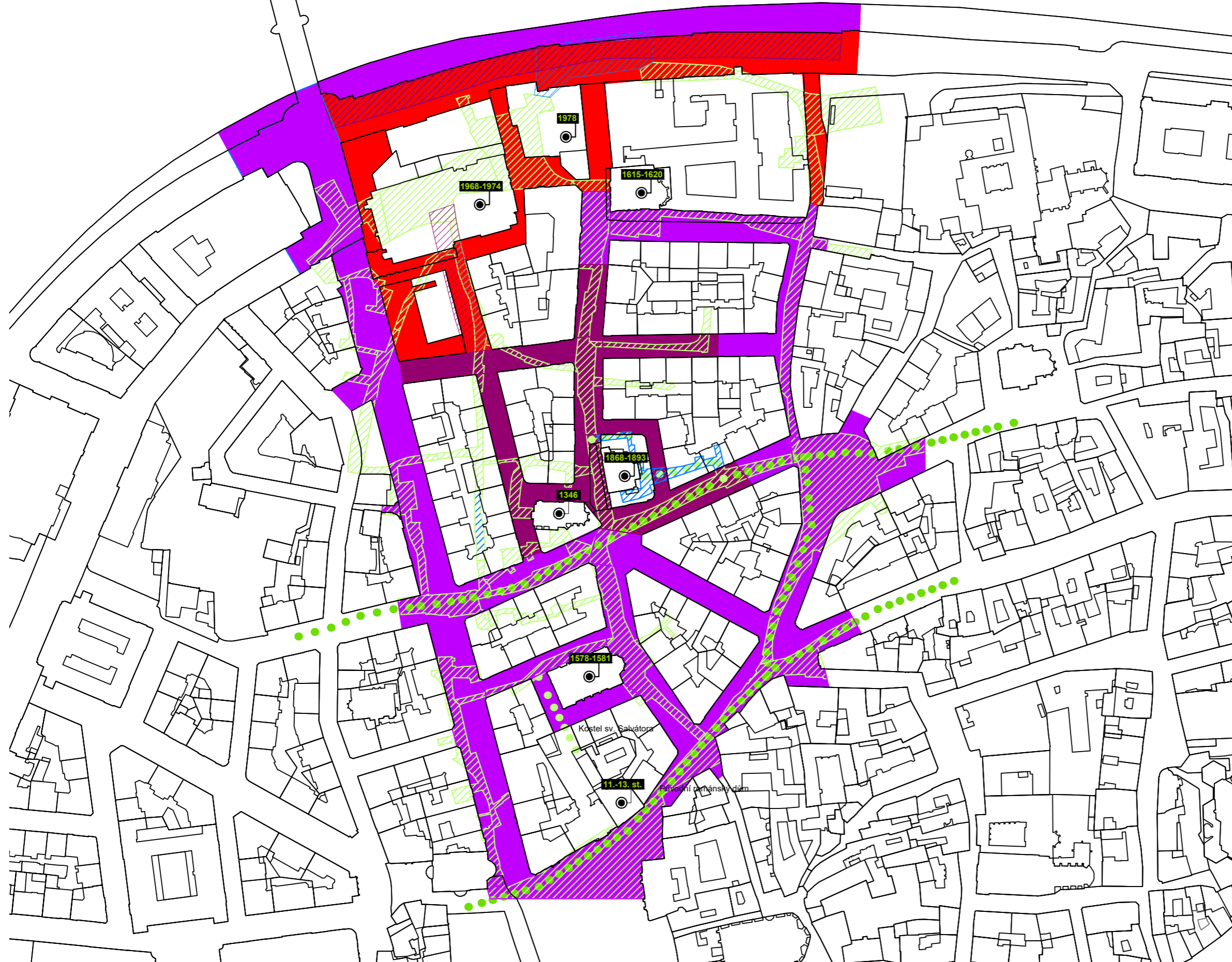
Předválečný stav r. 1938

Poválečný vývoj předmostí Čechova mostu

Historie - vývoj uliční sítě

MAPA VÝVOJE ULIČNÍ SÍTĚ Pražský asanační obvod

Dnešní stav	Původní stopy	Period
		9. - 12. století
		13. - 14. století
		15. - 18. století
		1815 - 1891
		1891 - 1909
		1909 - 1938
		1938 - 1989
		1989 - 2015

	Hotel President
	Hotel Intercontinental
	Španělská synagoga
	Kostel sv. Šimona a Judy
	Kostel sv. Salvátora
	Původní románský dům

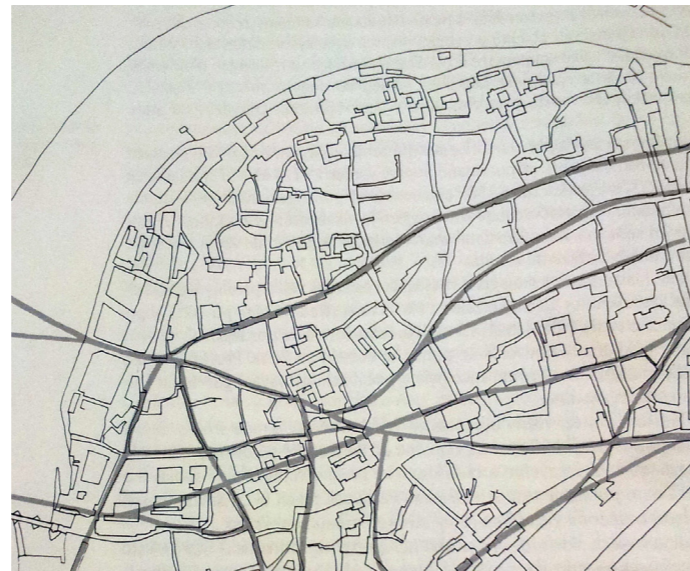

Mapové podklady 11. st. - 1975

11. st.

11. st.

Hubera 1769

Hubera 1769

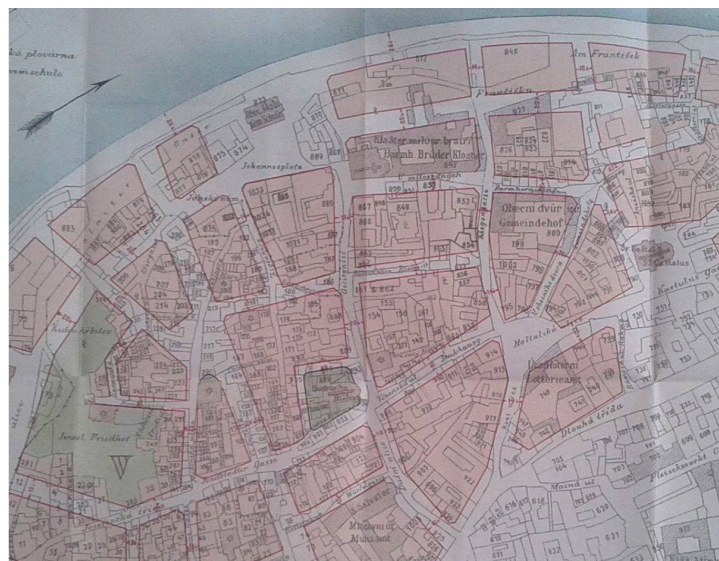
Hurtig 1891

Juttner 1811

Asanační plán 1896

Asanační plán 1896

1909 - 1914

1938

1953

1975

STAV PŘED ASANACÍ Pražský asanační obvod

Legenda

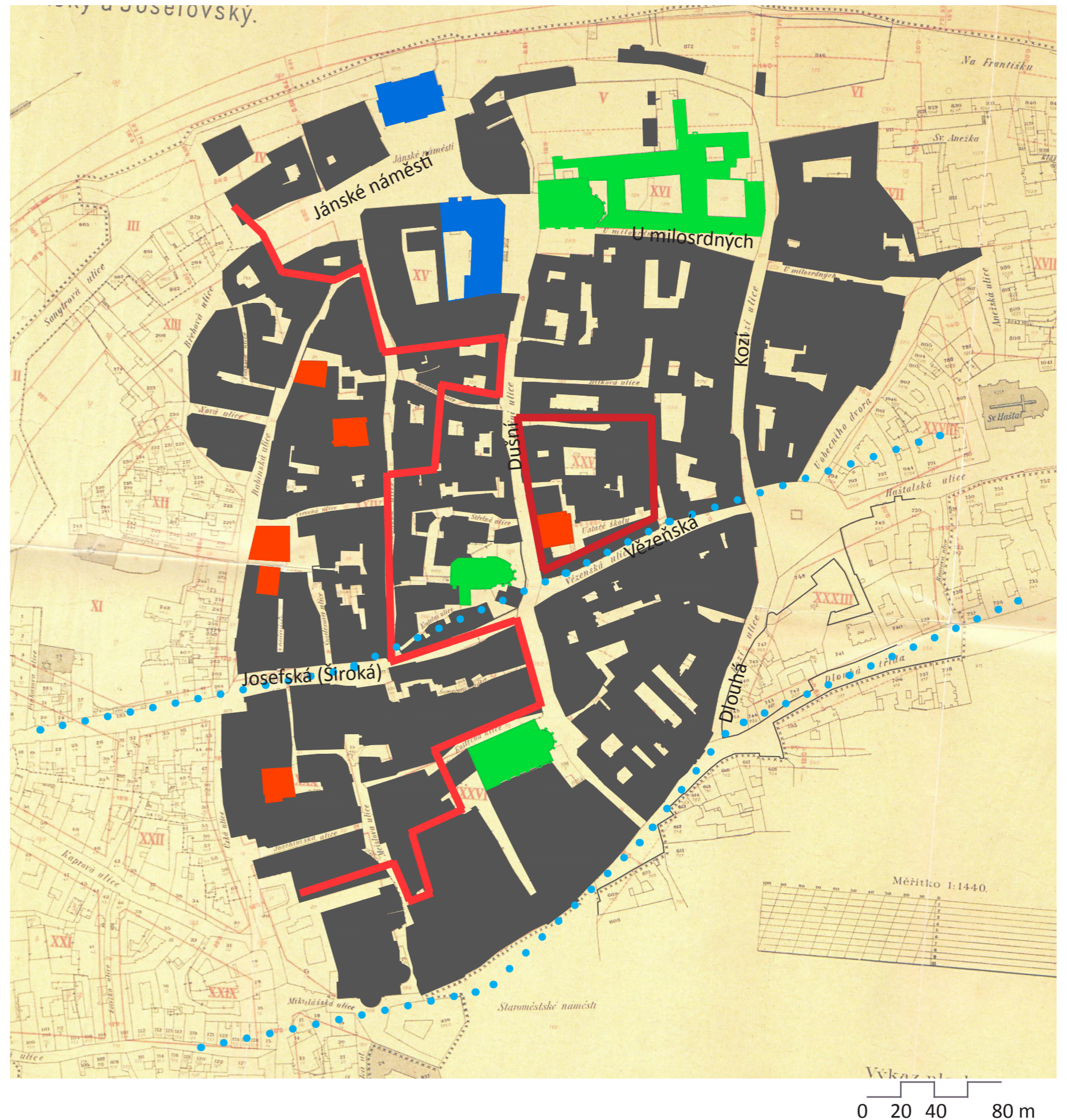
- Kostely
- Synagogy
- Veřejné stavby
- Obchodní cesty
- Hranice židovského ghetta

Naši vymezenou část stejně jako celou oblast dnešního Starého města formovaly obchodní cesty mířící od Pražského hradu přes tržiště zejména tzv. Trstenická stezka, která dlouhou dobu fungovala jako hlavní obchodní cesta. Tyto obchodní cesty položily základ dnešním ulicím a v malých obměnách zachovávají původní polohu. Ze středověké uliční sítě vzešly ulice Dlouhá, Široká, Dušní, Věžeňská, část ulice Kozí spojující Dlouhou ulici s Kozím náměstím (ústí Věžeňské).

V 18. století dle plánů Prahy od J. D. Hubery lze již velmi dobře určit podobu a charakter čtvrti včetně uliční sítě včetně jednotlivých dominant. Ulice jsou úzké s hlubokou okolní parcelací. Například ulice U milosrdných, Kozí či Jánské náměstí.

Důležitým vývojovým parametrem naší oblasti byly hranice židovského ghetta, které jsou patrné v předasanačních plánech. Úspěšně se vyhýbají křesťanským kostelům a v jejich útrobách se přirozeně nacházely židovské synagogy. Jedinou dodnes zachovalou je Španělská synagoga v ulici Dušní u kostela sv. Ducha dnes sloužící jako židovské muzeum.

Předasanační stav do 1896

Území před asanací zachycené na dobových fotografiích

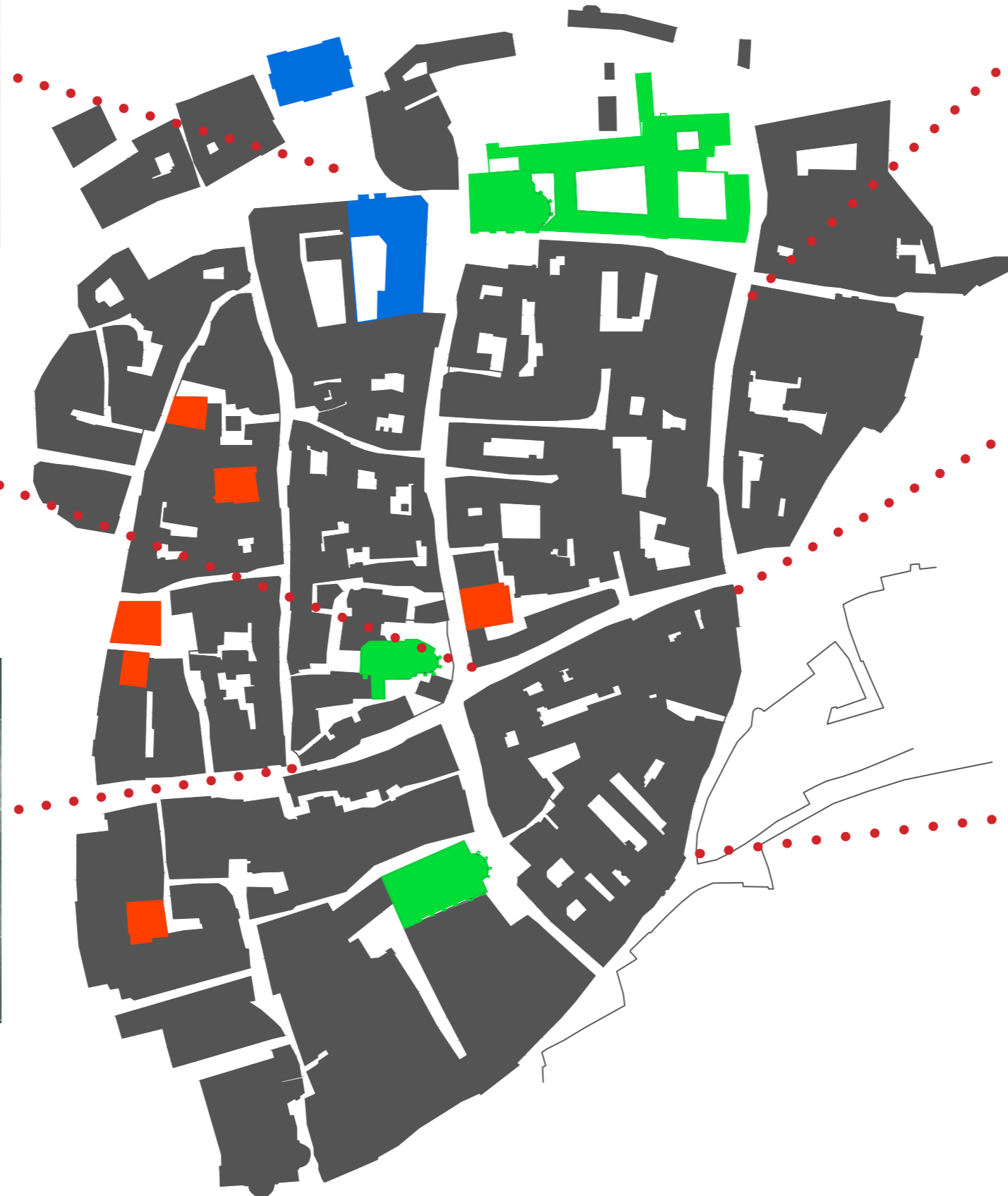
Pohled na Jánské náměstí

Pohled na Španělskou synagogu

Pohled do Josefovské ulice

Pohled z ulice Kozí do ulice U Milosrdných

Pohled z Kozího náměstí do Věžeňské ulice

Pohled na Masnou ulici z Dlouhé

0 20 40 80 m

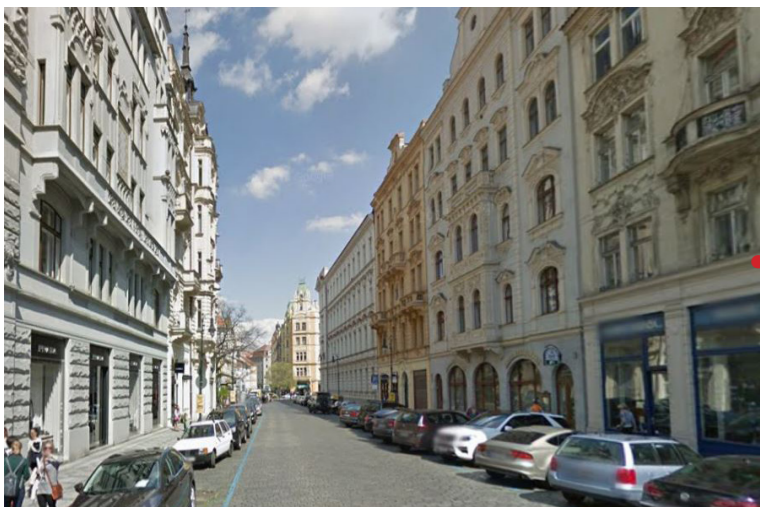
Území dnes zachycené na současných fotografiích

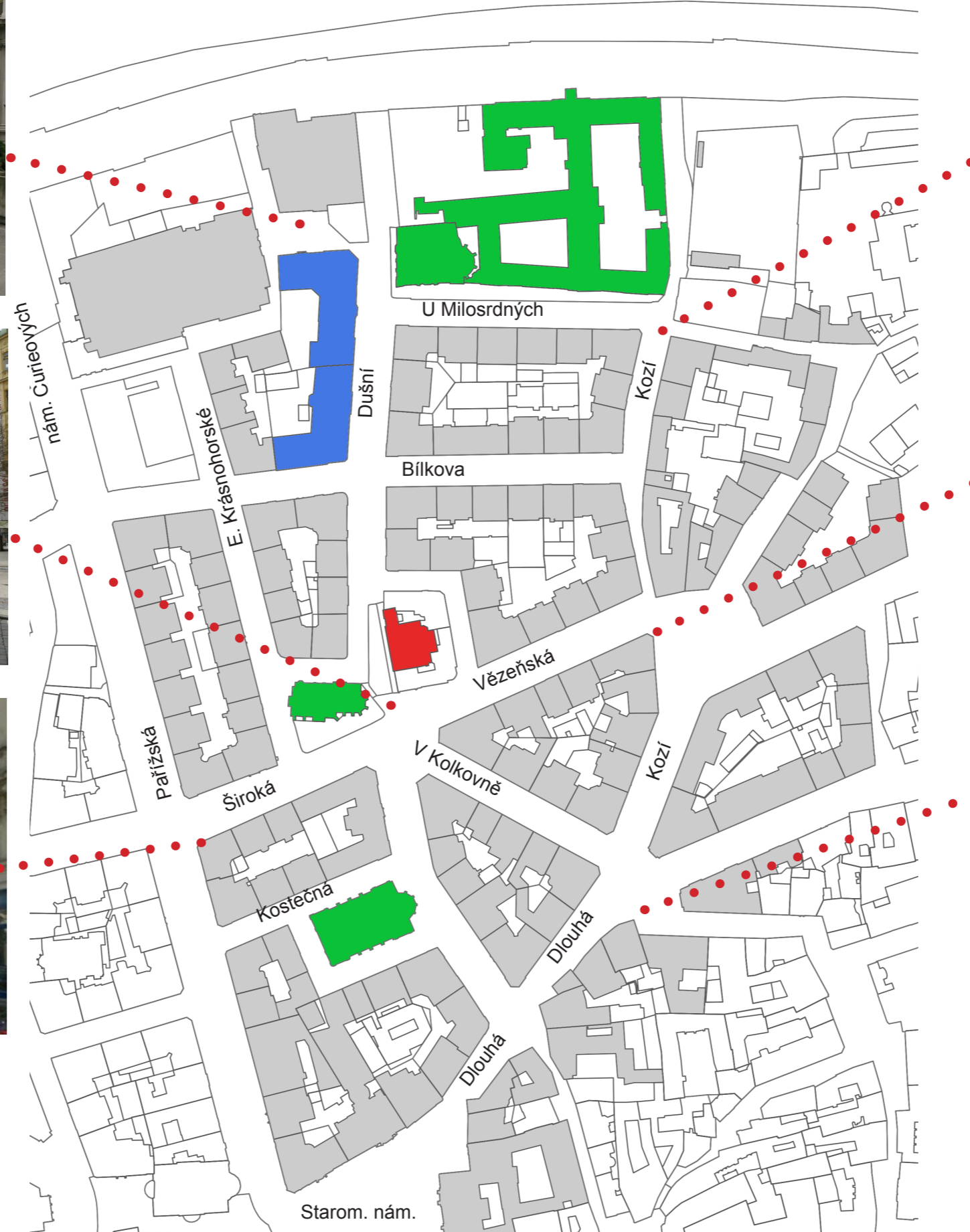
Pohled na náměstí pře Základní školou

Pohled na Španělskou synagogu

Pohled do Široké

Pohled z Kozí ulice do ulice U Milosrdných

Pohled z Kozího náměstí do Věžešské ulice

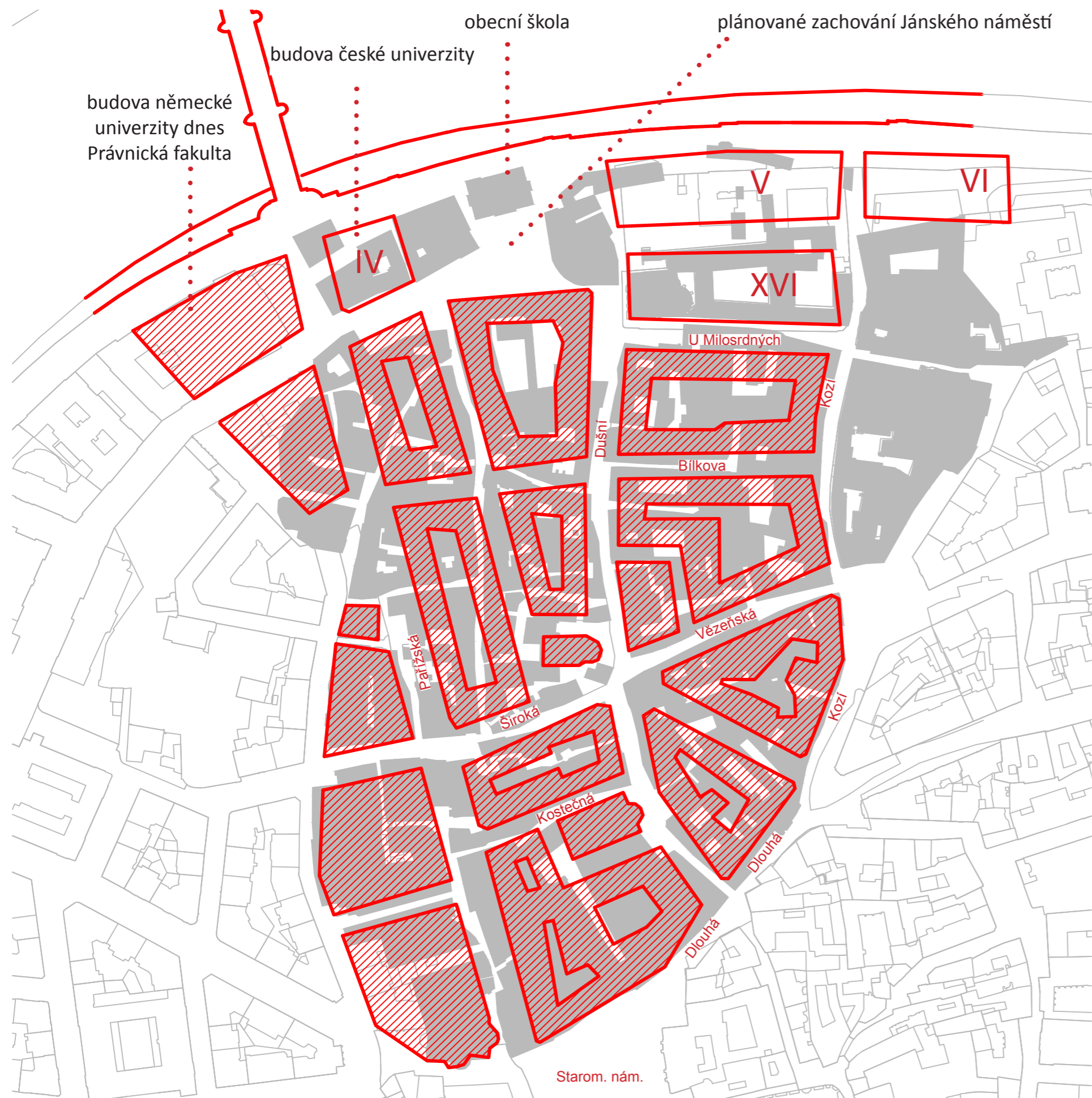

Pohled na Masnou ulici z Dlouhé

Schema plánované asanace Josefova z r. 1896

realizované přestavba

nedokončené bloky

Dne 1. října 1886 byla vyhlášena veřejná soutěž na regulační plán oblastí dotčených asanací s termínem odevzdání 15. ledna 1887. Ještě téhož roku byla ustanovena odborná komise, která jako vítězný návrh vybrala regulační plán Finis Ghetto městského geometra Alfréda Hurtiga, architekta Matěje Strunce a městského inženýra Jana Hejdy.

Tento vítězný návrh byl podkladem pro zpracování asanačního plánu, dle kterého se řídila přestavba Josefova a Starého města. Změny oproti vítěznému návrhu se v námi řešeném území projeví pouze v proražení nové ulice V Kolkovně.

Asance byla zahájena v roce 1893 přijetím asanačních zákonů, které měly platnost 10 let. Samotné bourání započalo na Staroměstském náměstí proražením dnešní ulice Pařížská v roce 1896. První desetiletí asanace bylo tehdy kladně vyhodnoceno a zákony byly postupně prodlužovány až do roku 1943.

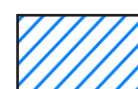
Nově plánovaná uliční síť asanačního plánu zachovala dvě základní osy řešeného území. Jedná se o dnešní ulice Širokou a Věžeňskou, které tvoří osu směřující z východu na západ a leží ve stopě Trstenické stezky, která byla významnou komunikací již v době raného středověku. V severojižním směru byla zachována ulice Dušní nejen jako kompoziční osa, ale zřejmě z důvodu zachování sakrálních staveb, které na ní leží.

Bylo plánované zachovat i Jánské náměstí, do kterého by se obracela budova české univerzity a obecní škola, která zde již stála v době před asanací a měla být původně zachována.

Asance v tomto území proběhla hladce a bez větších změn oproti jejímu záměru. Zastavila se však před Dvořákovo nábřežím. Z plánovaného pruhu významných veřejných budov při nábřeží řeky Vltavy byla postavena pouze Právnická fakulta v místě plánované německé univerzity.

Další vývoj přestavby pásu při nábřeží již neprobíhal dle asanačního plánu a vyznačené bloky a budovy nebyly nikdy realizovány vyjma již zmíněné právnické fakulty.

 zachované objekty

 změny oproti plánu

Asanace řešené části Josefova prakticky ustala roku 1931 dokončením Právnické fakulty dle návrhu architekta Jana Kotěry. Stavební vývoj poté nadobro ustal a pokračoval až v 60. letech 20. století.

Celé území dostalo nový charakter, z původní zástavby bylo zachováno pouze několik sakrálních budov a škola:

- 01 - základní škola
- 02 - Kostel sv. Šimona a Judy
- 03 - Špitál U Milosrdných
- 04 - Španělská synagoga
- 05 - Kostel sv. Ducha
- 06 - Kostel sv. Salvátora
- 07 - dům č.p. 930/7

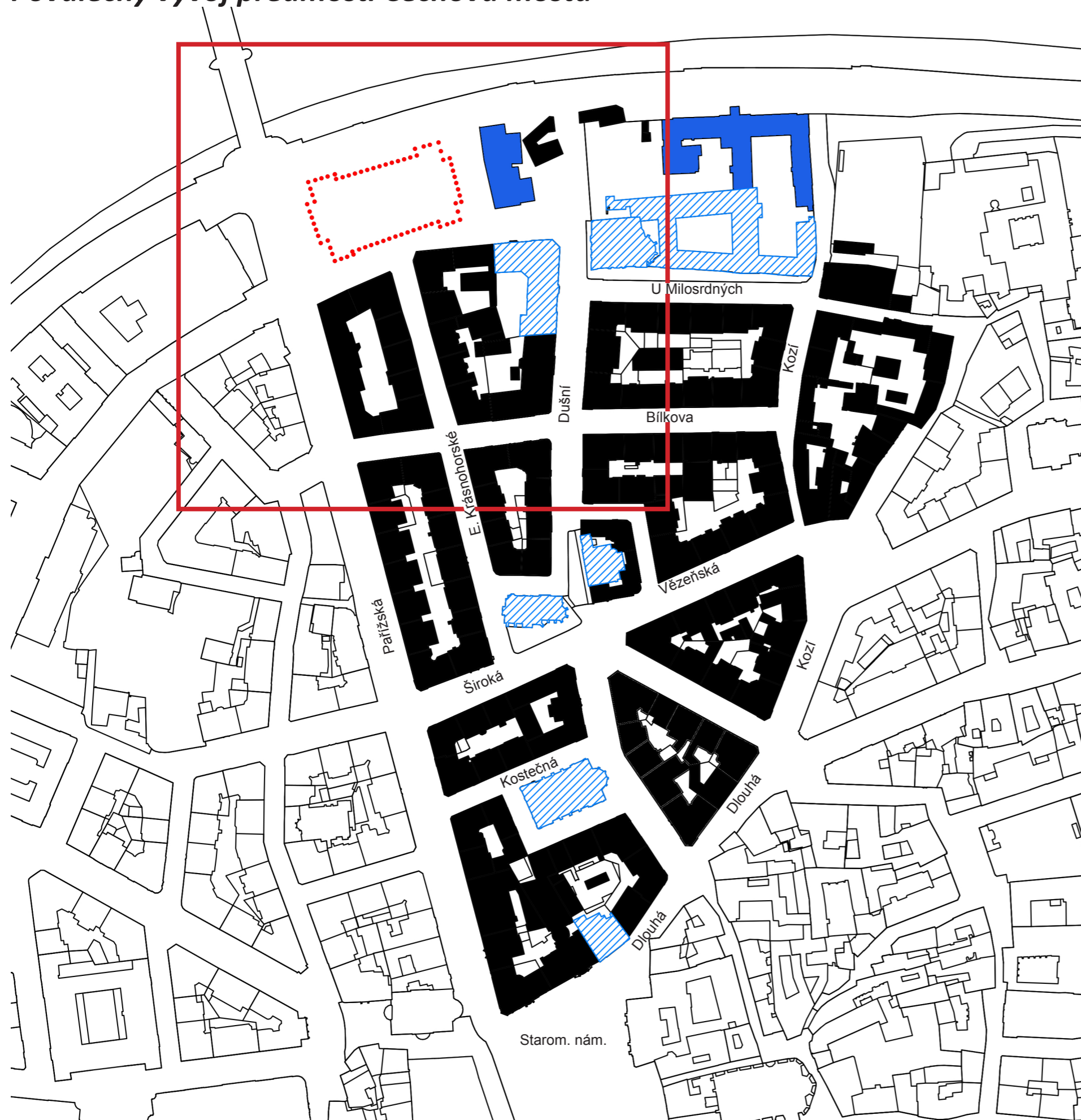
Stavební ruch na Dvořákovo nábřeží se po 1. sv. válce již neřídil původním asanačním plánem. Areál nemocnice U Milosrdných nebyl přestavěn, ale byl rozšířen o další křídlo, které vzniklo v letech 1923-27 podle návrhu architektů Vítězslava Kvasničky a J. Mayera.

Domy na Jánském náměstí byly zbourány včetně obecní školy, která měla dle původního asanačního plánu zůstat stát. Východní stranu Jánského náměstí uzavřela roku 1928 budova Spolku inženýrů a architektů (SIA) od architekta od Františka Krásného. Soutěž na dvě univerzitní budovy v samotném předmostí Čechova mostu vyhrál svým návrhem Jan Kotěra v roce 1907. Po vzniku Československa však vystavění německé univerzity ztratilo na významu, a tak byla realizována pouze západní budova, dnes Právnická fakulta. Oproti soutěžnímu návrhu byl nakonec vchod do budovy situován na východ a dal tak vzniknout předprostoru před univerzitou při Čechově mostu. Stavební parcela na místě nerealizované univerzity byla ponechána. S příchodem 2. sv. války však veškeré snahy o dokončení Jánského náměstí utichly a pokračovaly až v 60. letech 20. století poměrně překvapivým vývojem.

Poválečný vývoj předmostí Čechova mostu

POVÁLEČNÝ VÝVOJ ČECHOVA MOSTU

1. 1945 - 1967

Při květnovém povstání v roce 1945 probíhaly na Staroměstském náměstí a v Pařížské ulici kruté boje německého vojska s českým odbojem. Velitelství nacistických vojsk sídlilo totiž v Právnické fakultě. Když německé jednotky vyklízely své pozice a stahovaly se z Prahy, ostřelovali povstalce zápalnými granáty. Toto ostřelování vedlo k požárům činžovních domů při ulici Jánské. Vyhořelé domy domy nebyly nikdy opraveny a nakonec je celý blok a několik domů bloku sousedního bouráno kvůli stavbě hotelu InterContinental.

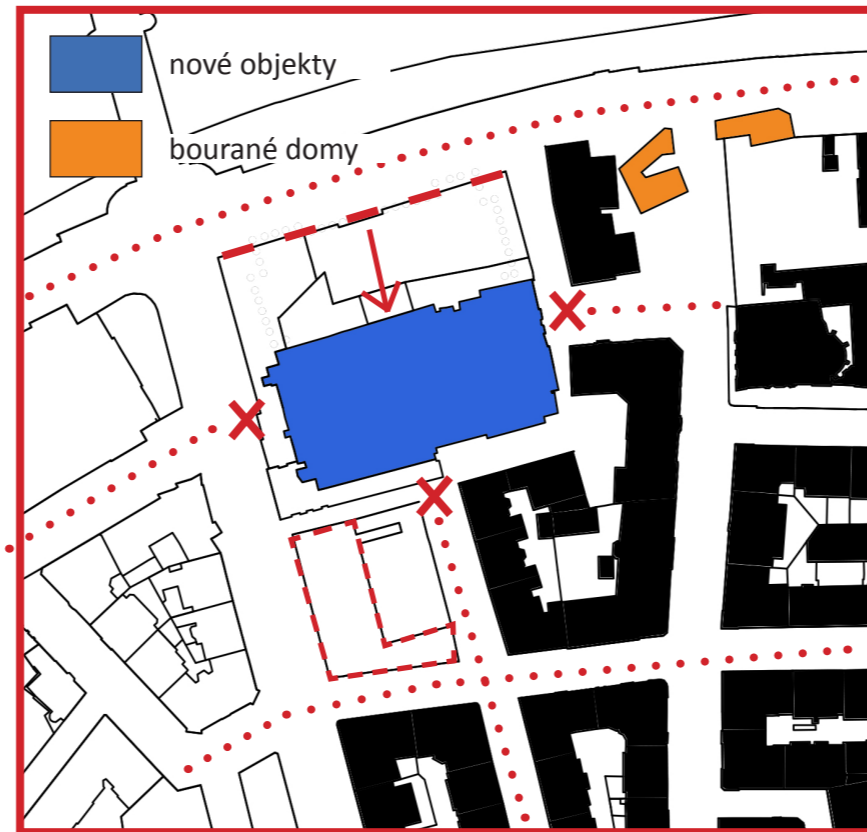
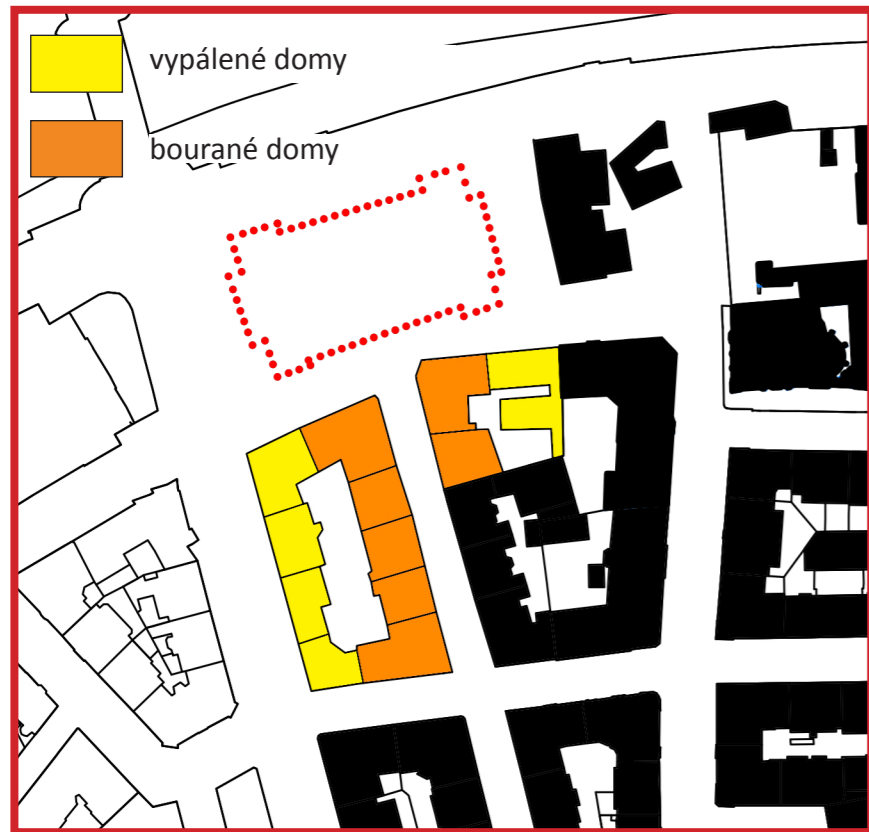
2. 1968 - 1974

Místo půl století rezervované pro univerzitní budovu je věnováno hotelu InterContinental. Hotel hrubě vstupuje do území, přerušuje nejen uliční strukturu, ale nabourává i samotné bloky domů. Hotel odstupuje od původní uliční čáry u řeky, protože svojí hmotou překovává i Právnickou fakultu, která drží uliční stopu Dvořákova náměstí. Získaný prostor si však hotel uzurpuje pro sebe utopeným předprostorem a stavbou bazénu, který leží pod úrovní Dvořákova nábřeží. Při jižní fasádě vzniká na místě vybouraného bloku prázdný prostor, který připomíná náměstí, avšak takto zcela nefunguje. Zajímavostí je, že hotel Intercontinental byl první západní investicí po roce 1948 na území tehdejšího Československa. Autory návrhu hotelu InterContinental jsou architekti Karel Filsak, Karel Bubeníček, Jatoslav Švec a Václav Hacman.

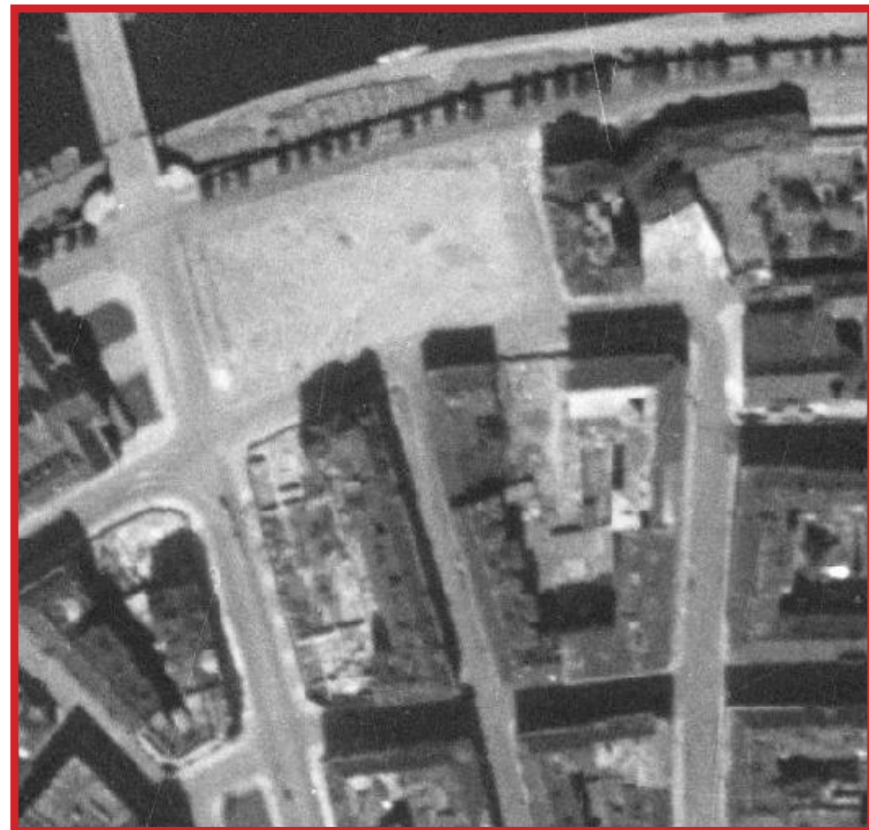
3. 1974 - 1978

V 70. letech začal na Dvořákovo náměstí vznikat hotel Budovatel, dnešní hotel Prezident. Stavba byla navázána na již zde stojící budovu SIA Františka Krásného. Oproti řešení původní stavby, která se svým vchodem obracela do Jánského náměstí, je vstup do hotelu a výhledy z něj orientovány pouze na řeku. K původnímu Jánskému náměstí, dnes náměstí Curieových, se hotel otáčí bokem. Hotel Prezident budovu SIA doslova pohltil. Autory návrhu hotelu Prezident byli architekti Karel Filsak a Václav Hacman. Hotel byl dokončen roku 1978 a tím uzavírá stavební vývoj

..... 1945 - 1967 ..... 1968 - 1974 ..... 1974 - 1978 .....

U3 - Teorie Jan Procházka, Kateřina Weissová, Libor Vynnyk, Jana Sedlická

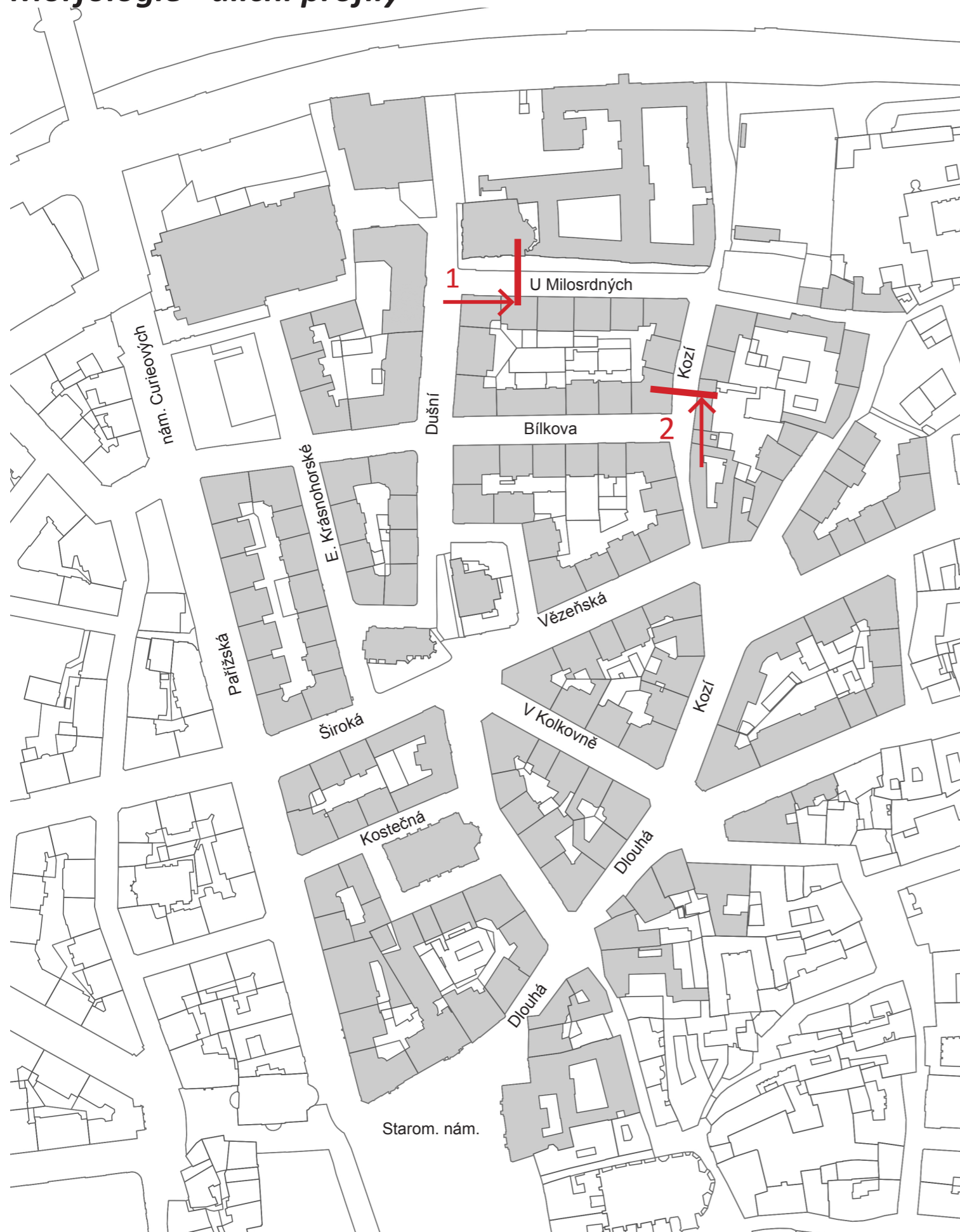

Morfologie

Uliční profily

Výšky budov a podlažnost

ULIČNÍ PROFILY

Po asanaci se významně změnil výškové poměry některých ulic, zejména těch, kde se poasanační zástavba střetává se zástavbou předasanační. Tím dochází k zvláštním situacím, které uliční profil buď zajímavě člení, nebo ho mohou naopak znehodnocovat.

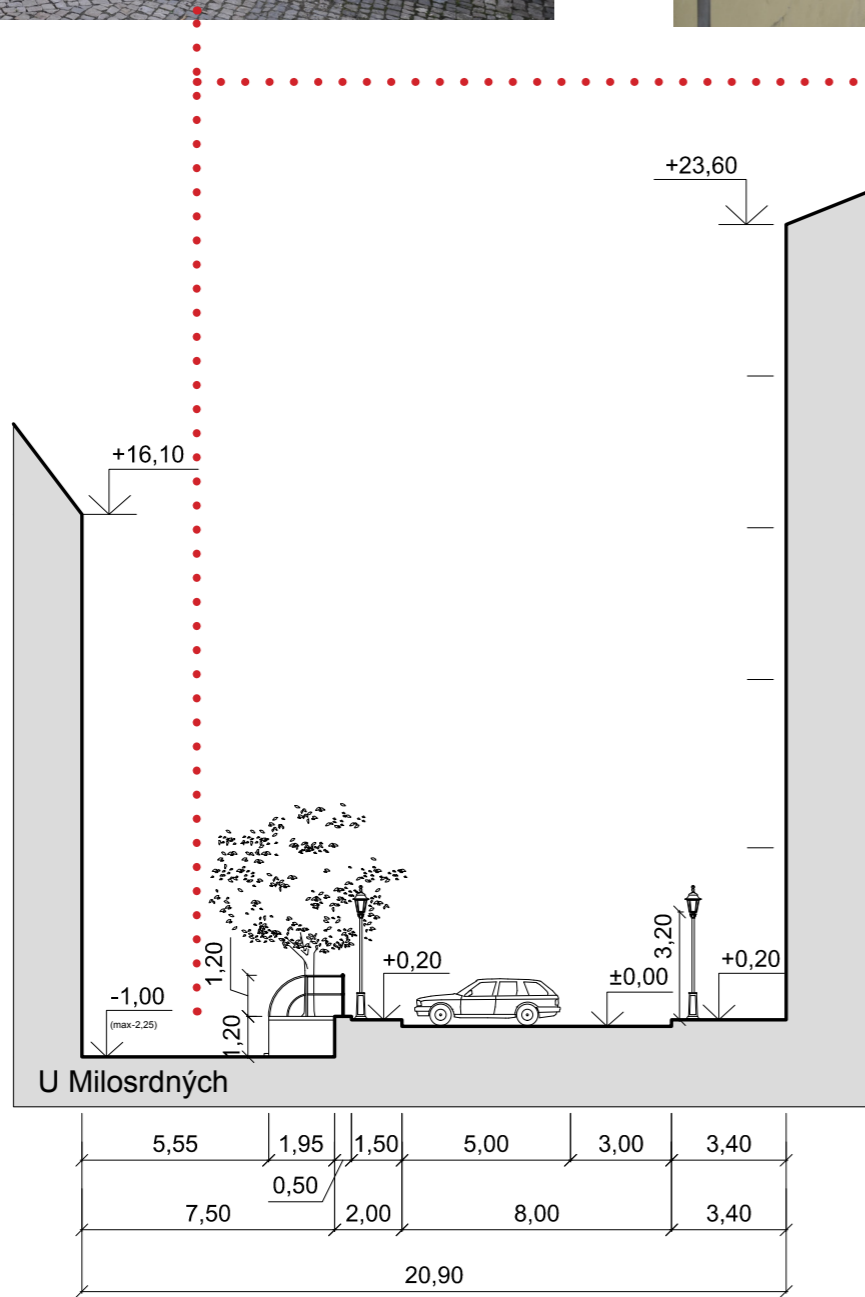
1. Ulice U Milosrdných

Takovým nešťastným příkladem je především bezprostřední okolí kostela sv. Šimona a Judy v ulici U Milosrdných. Původní ulice, vedoucí kolem kostela, byla rozšířena a její nová část byla společně s novou zástavbou zvýšena. Kostel se tím pádem dostal až 2 metry pod úroveň chodníku a byl kolem něho vytvořen 7 metrů široký dnes velmi nehostinný prostor, který tuto památku podle nás znehodnocuje a řadí ji do podřadné role vůči okolní zástavbě.

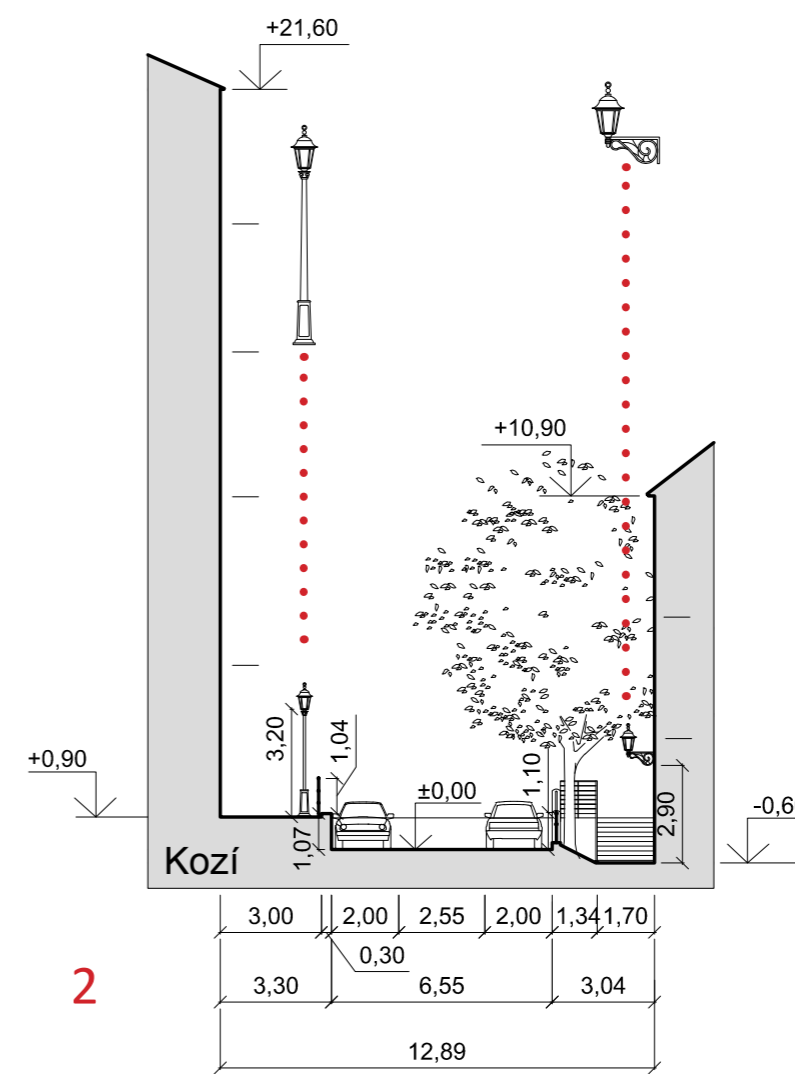
2. Ulice Kozí

Kozí ulice má i ve svém nejužším místě rovněž několik výškových úrovní. Z jejího uličního profilu je patrný asi největší kontrast předasanační a poasanační zástavby. Ať už ve výšce domů (na pravé straně je zástavba nízká, maximálně třípodlažní, na straně levé naopak poasanační až šestipodlažní), tak také v rozdílných úrovních nástupů do domů, lišících se od sebe až o 1,5 m. V neposlední řadě je rozdíl patrný také v osvětlení ulice. Zatímco předasanační osvětlení bylo pravděpodobně nástěnné, jak je vidět na pravé straně ulice, po asanaci byly do území umístěny lampy sloupové 3,2 m vysoké.

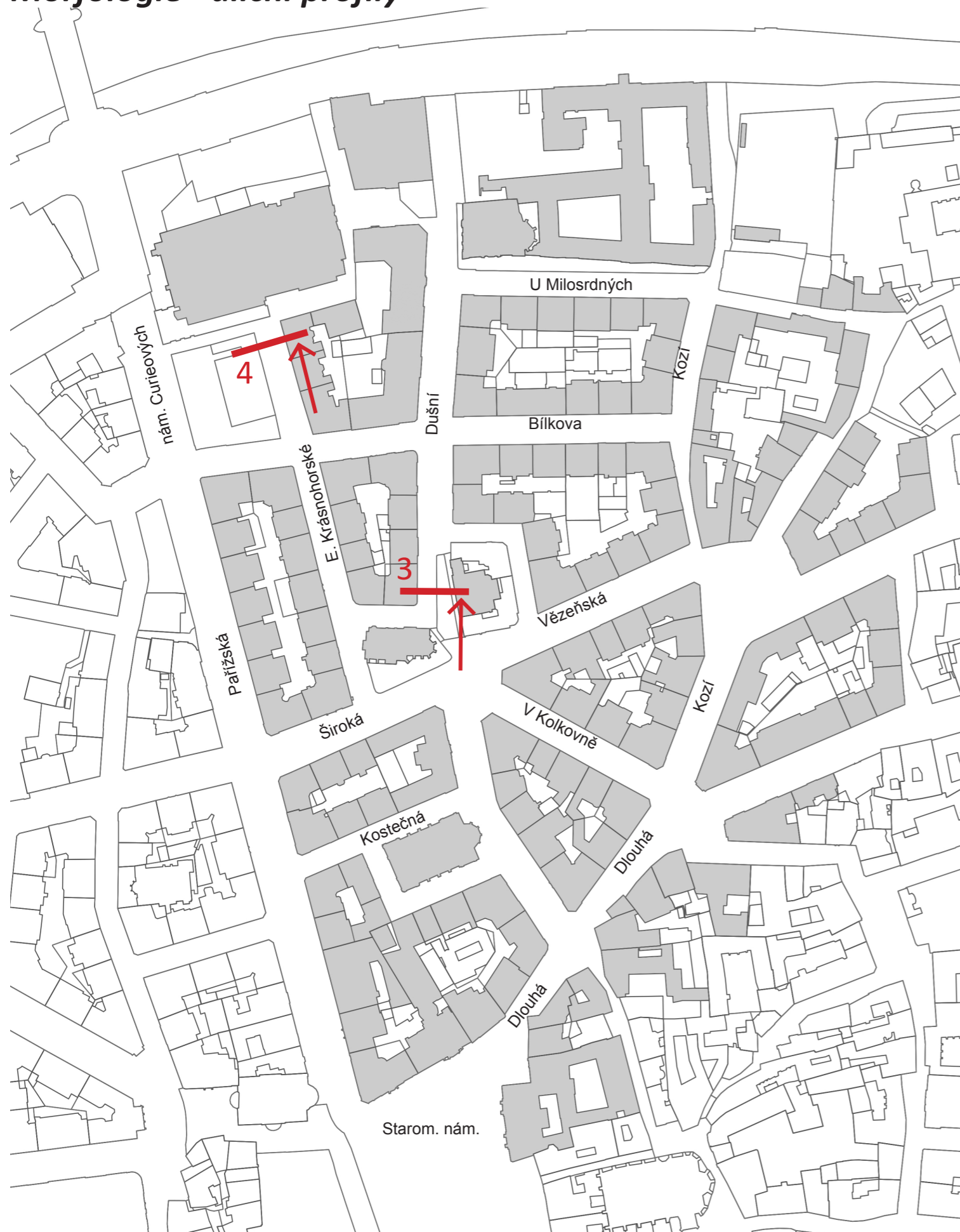
1

2

Morfologie - uliční profily

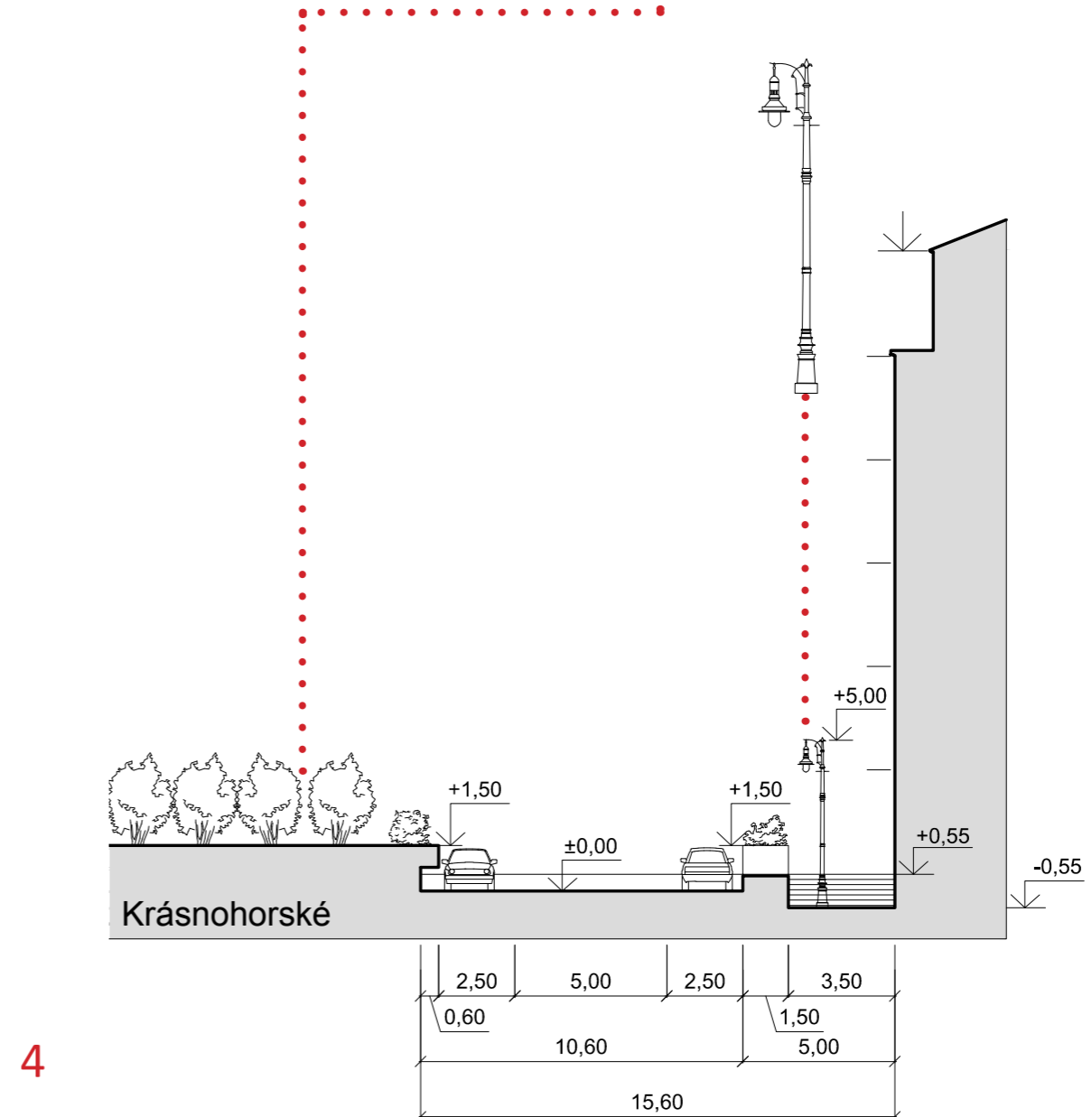
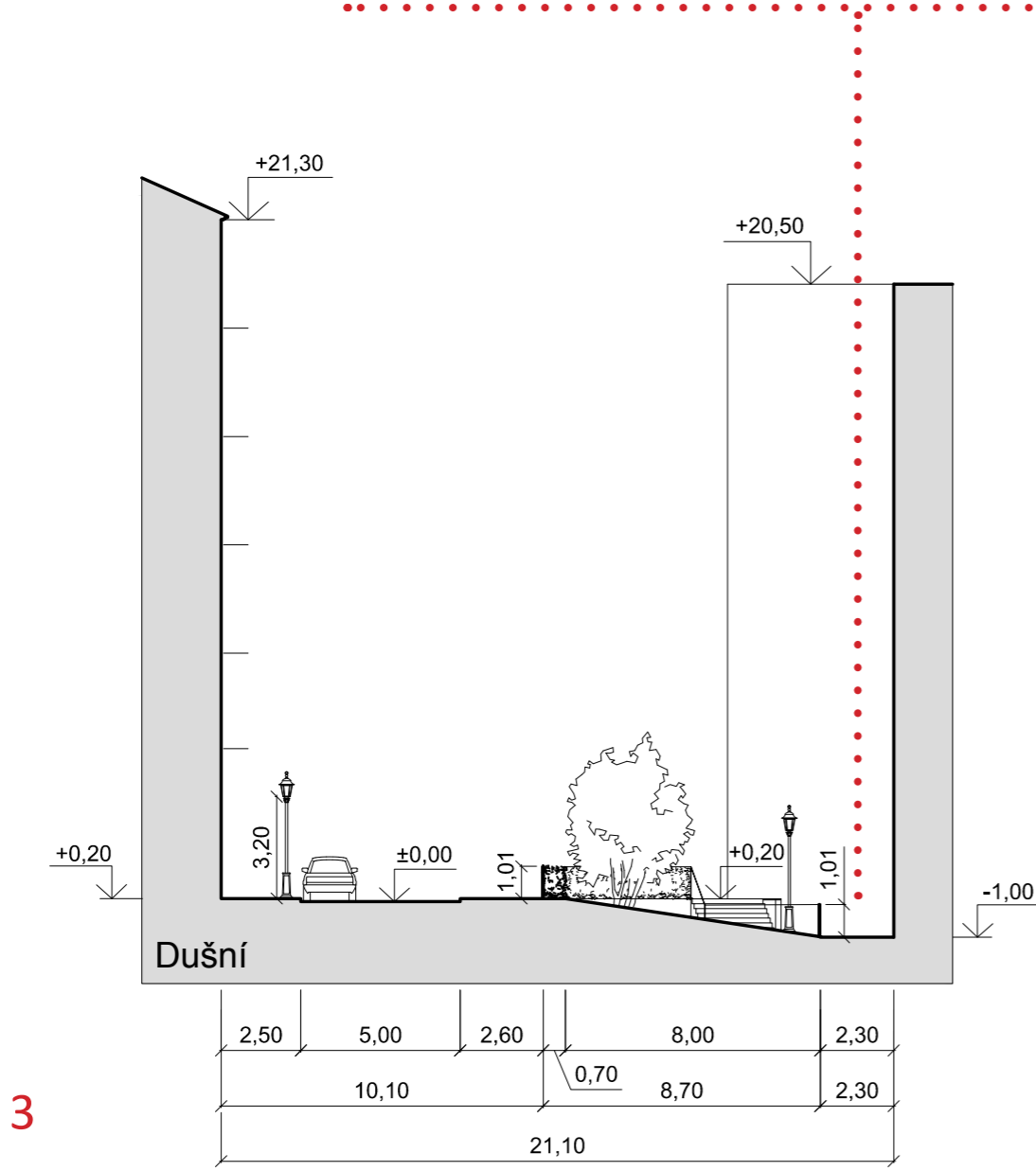

3. Ulice Dušní

Prostor před Španělskou synagogou v ulici Dušní je vyřešen terénní úpravou ve formě zatravněného svahu, který vyrovnává chodník před synagogou a úroveň ulice s posadační zastavbou. Díky velké koncentraci lidí a turistů, je zeleň upravená a celkově je místo udržované a čisté. Zelená svažující se plocha před synagogou je však oplocena, čímž ze zdánlivě velkorysého profilu ulice ubírá téměř 45 % průchodného veřejného prostoru.

4. Ulice Elišky Krásnohorské

Ulice Elišky Krásnohorské vznikla až při asanaci a dnes končí velkým náměstím před hotelem Intercontinental. V tomto místě se již střetává posadační zastavba s tou poválečnou s čímž souvisí i zvětšení měřítka veřejného prostoru a prvků v něm, například sloupové lampy, 5 metrů vysoké. Na levé straně do náměstí výrazně zasahuje nepřístupná rozlehlá vyvýšená plocha nad garážemi hotelu.

Morfologie - podlažnost

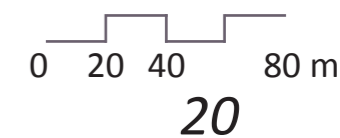

Výšky říms jednotlivých domů

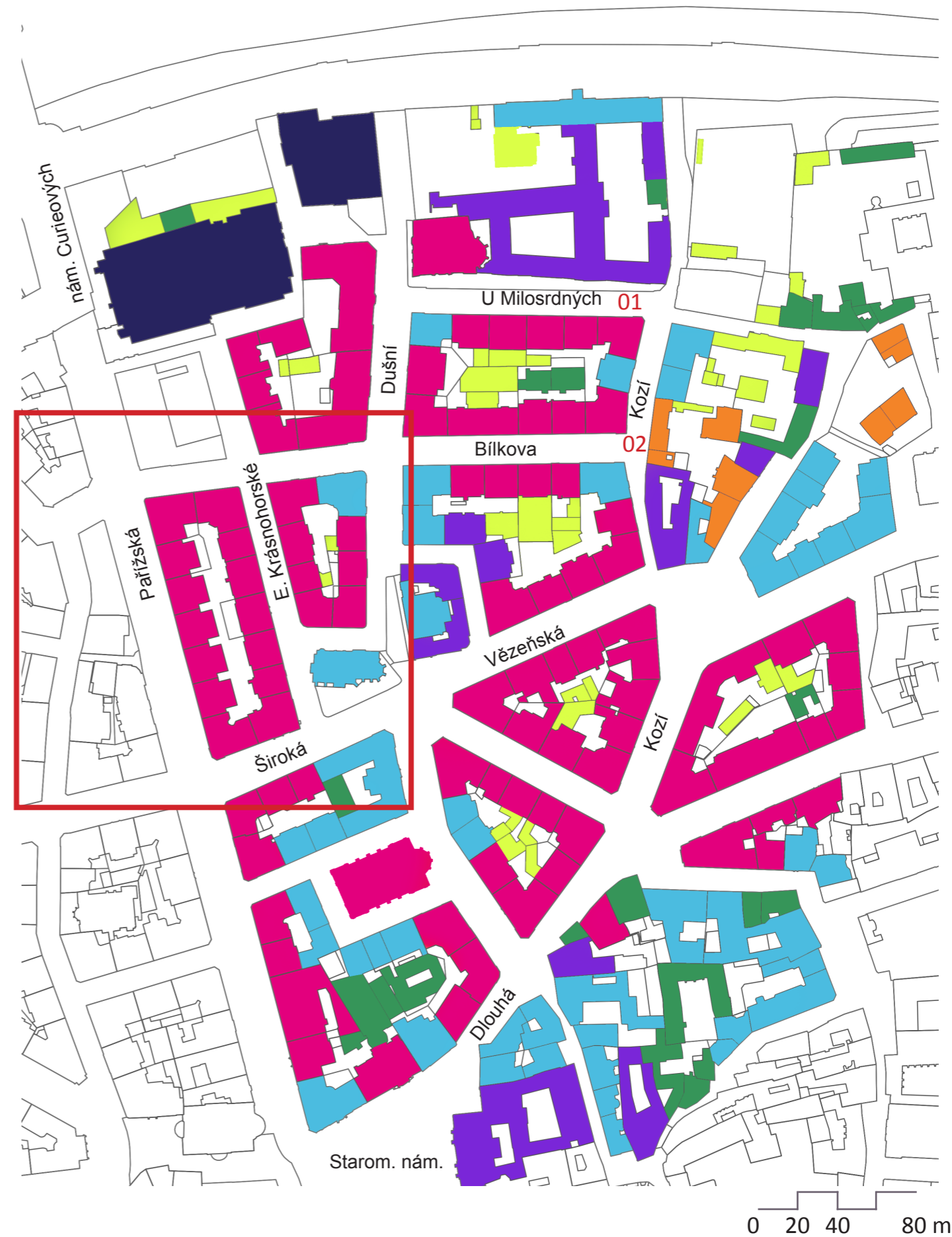
Poasanační zástavba, která je označena hlavně červenou a oranžovou barvou, je výškově kompaktní. Tak byla ostatně i celá asanace naplánována. Původní dominanty (kostely a synagogy) v ní však dnes zanikají. Největší výškové kontrasty jsou v již dříve zmíněných ulicích, kde se předasanační zástavba střetává s tou poasanační (01 - Kozí, 02 - U Milosrdných). Nejvíce se svou výškou, podlažností a mohutností vymyká hotel Intercontinental, který celistvost území narušuje.

Podlažnost

Na několika blocích je z obou map patrné, že výška římsy bloku zůstává průběžná, měnit se však může podlažnost jednotlivých domů v bloku jak můžeme vidět na detailu bloku v Pařížské ulici, zobrazeném vpravo. I z této mapy je patrná velikost hotelu Intercontinental, která v území nemá obdoby.

Morfologie - Výšky obvodových linií domů

- 26,1 - 40 m
- 21,1 - 26 m
- 16,1 - 21 m
- 12,1 - 16 m
- 9,1 - 12 m
- 6,1 - 9 m
- do 6 m

Veřejný prostor

Srovnání veřejných prostorů před a po asanaci

Občanská vybavenost

Doprava a pohyb chodců

Srovnání velikosti veřejného prostoru dnes a před asanací

Na dvou schematických mapách můžeme vidět, jak se změnil poměr veřejného prostoru po asanování Josefova. Do té doby bylo území protkáno křivolakými úzkými uličkami s občasnými "zálivy" do zástavby a ke kostelům. Ačkoliv bylo veřejného prostoru plošně méně, byly jednotlivé prostory ulic a náměstí jasně definované a rozlišitelné svou rozdílnou velikostí i charakterem.

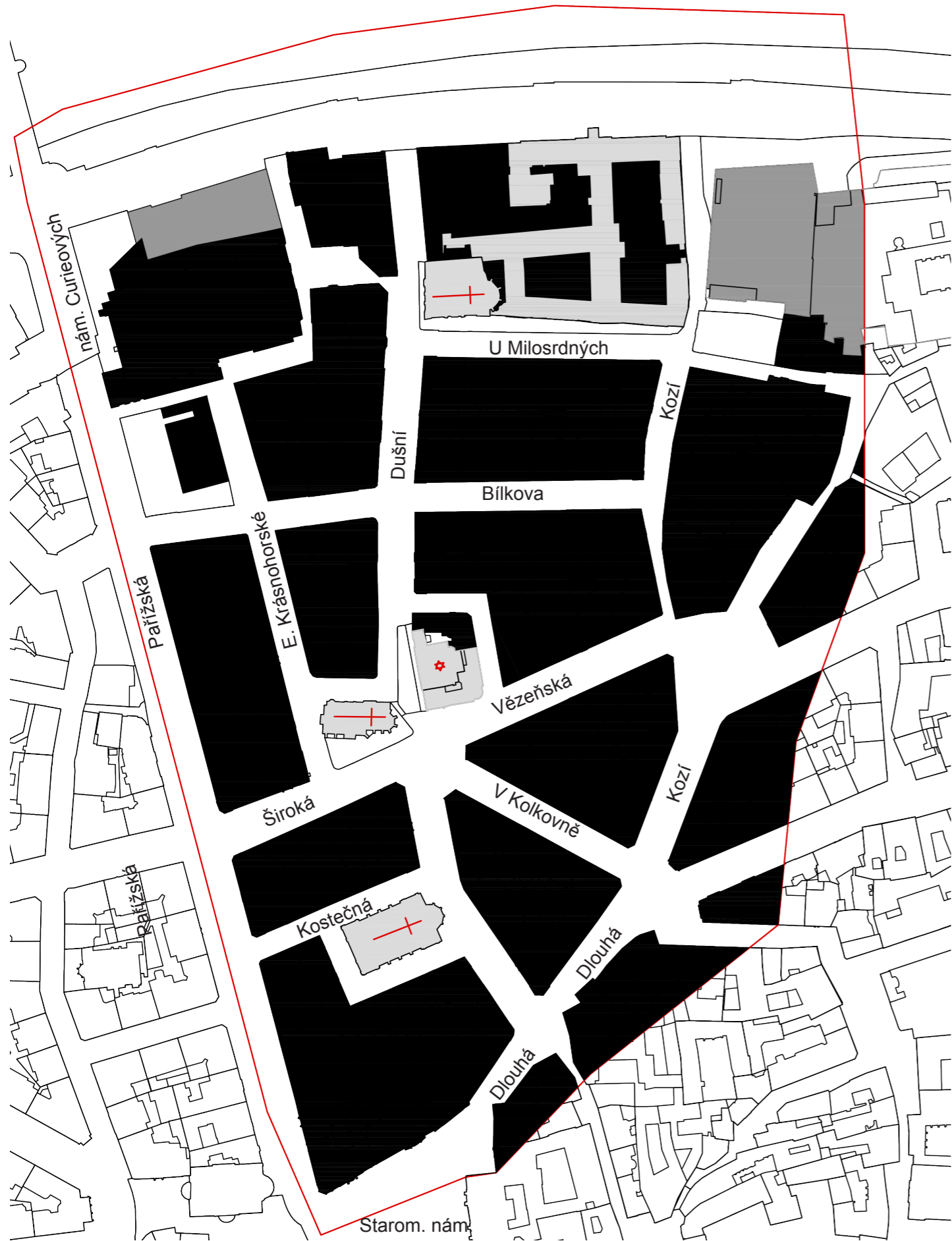
Po asanaci se podařilo docílit požadovaného záměru rozšíření ulic, zlepšení komunikace a veřejného prostoru výrazně přibylo. Tím se ale také setřel rozdíl mezi náměstím a ulicí a vznikl zde nový fenomén jakéhosi náměstí na křížení ulic. Jednoznačně jako negativní se zde opět jeví poválečný zásah spojený se stavbou hotelu Intrercontinental, který přispěl k úplnému zániku Jánského náměstí, se kterým se i v původním asanačním plánu počítalo. V území po asanaci vzniklo více veřejného prostoru, dnes ho však ze 37 % využívají automobily k parkování.

- veřejný prostor
- neveřejný prostor
- významné veřejné stavby, kostely, synagogy
- poloveřejný prostor

0 20 40 80 m

Veřejný prostor dnes 2016
veřejná plocha 51,4 %

Veřejný prostor před asanací 1896
veřejná plocha 33,4 %

U3 - Teorie Jan Procházka, Kateřina Weissová, Libor Vynnyk, Jana Sedlická

Analýza občanské vybavenosti

Obě analýzy jsou zaměřeny na občanskou vybavenost. Jedna se zaměřuje na vybavenost parteru, která je pak většinou spjata s pohybem lidí. Druhá mapa zobrazuje vyšší podlaží. Modře jsou vyznačeny obchody, které se vyskytují nejvíce v okolí ulice Pařížské, restaurace a kavárny, které najdeme v severovýchodní části a v ulici Dlouhá a hotely v severní části území. Hotely jsou viditelné i na druhé mapě vyšších podlaží, stejně jako sakrální stavby, nemocnice na Františku a školy.

Málo oblastí je pouze obytných, najdeme ji například v ulici U Staré školy, kde se díky tomu, pohybuje i méně lidí a místo je klidnější, není však poničené, je udržované a čisté. V oknech byli vidět lidé, kteří do ulice nakoukli. Ve většině ulic, kde jsou kromě bytů i služby, i když je jich zde málo, je rušněji. Takovým příkladem je ulice Bílkova.

- služby (obchody, hotely restaurace)
- kulturní služby (kostely, divadla školy)
- byty

0 20 40 80 m

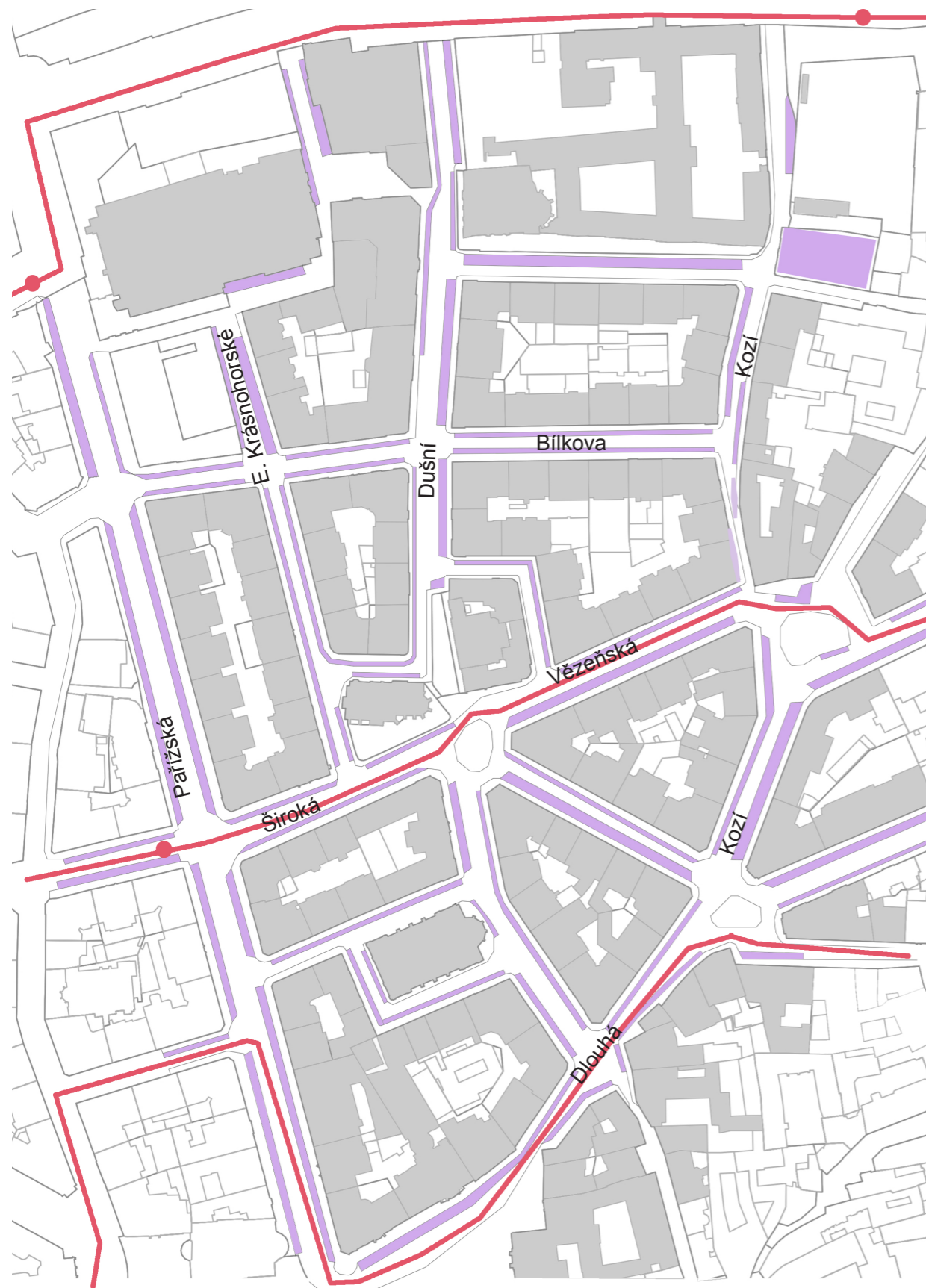
Občanská vybavenost parteru

Občanská vybavenost domů

Analýza dopravy

0 20 40 80 m

 parkování
 MHD, autobus

Pohyb a pobyt chodců

Počty chodců byly změřeny po dobu 10 minut od 12:00 do přibližně 14:00 všedního dne. Sledován byl i jejich pohyb z měřených míst. Počet chodců byl ovlivněn hlavně turisty. Nejvíce chodců se pohybuje v okolí Staroměstského náměstí a Pařížské ulice, na rohu je umístěno turistické informační centrum, které jistě přispívá k většímu počtu lidí. Dalším místem, kde se shromažďuje hodně lidí je prostor před Židovským muzeem. Je to také kvůli velkým počtům turistů. U kavárny, na rohu ulic Kozí, Dlouhé a V Kolkovně, která jako jediná měla v té době posezení venku, se zdržovalo více lidí. Tito lidé kromě laviček používali k sezení i bezpečnostní zábradlí. Protože zde byl úzký chodník, na kterém byly i lavička lidé okolo, průchod ulic byl omezen. Nejméně lidí bylo v severní části Kozí ulice, kde směřovali hlavně do restaurací. Dále v ulici U Staré školy, ve které je jen jedna hospoda, nebo v ulici Salvátorská. Lavičky jsou umístěny na ostrovech, které jsou obklopeny cestami. Míst, kde jsou umístěny lavičky, je poměrně málo a jsou špatně dostupné. Nejvíce laviček je v prostoru před hotelem, ale nebylo zde moc lidí, kteří je využili.

První fotografie ukazuje prostor před židovským muzeem. Je zde spousta turistů, kteří kromě laviček využívají k sezení i zátarasy.

Na druhé fotografii je vyobrazen prostor před hotelem Intercontinental, kde se v prostoru podobnému náměstí, pohyboval malý počet lidí. Jen málo z nich zůstane na tomto místě déle.

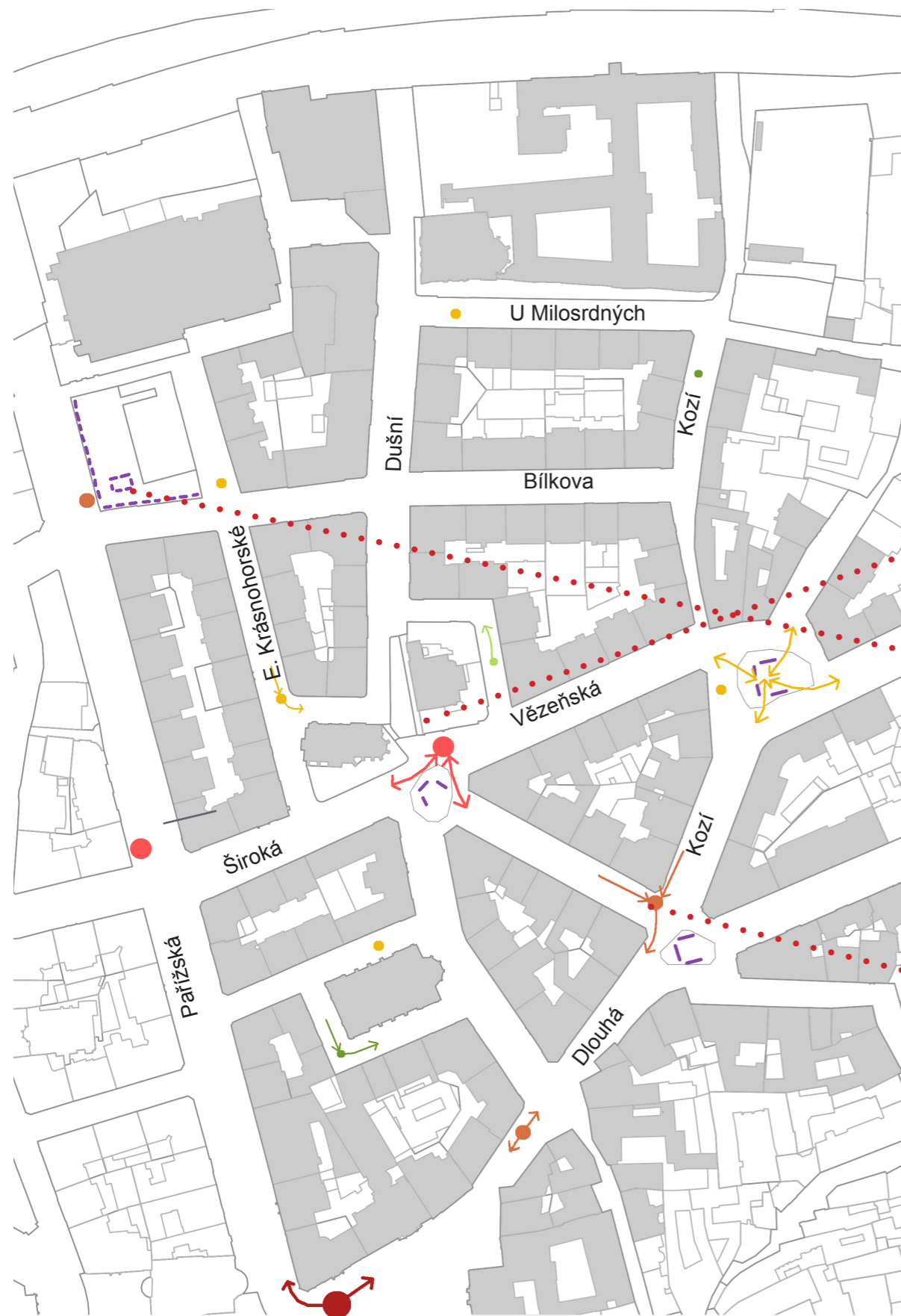
Třetí fotografie zachycuje upozornění, vztahující se k rezidenční oblasti, která je na většině řešeného území. Cedule upozorňuje na noční klid a zakazuje pohyb lidí s alkoholem.

Doprava

Na většině ulic, kromě nejužší části Kozí ulice a kolem Židovského muzea, parkují automobily. Procentuálně auta zabírají 37% veřejného prostoru. V celém území není velké centrální parkoviště, auta tak parkují před domy. Prostor ulice se tak zdá užší, než ve skutečnosti je. Jsou i místa, kde auta parkovat nesmí a přesto jich tam bylo hodně, například těsně u kostela sv. Salvátora. Přes celé území vedou trasy MHD, není zde však jediná zastávka. Lidé se tak stávají závislejšími na automobilech. Auta jsou jeden s velkým problémem v tomto území, hlavně z hlediska chodců a jejich pohybu.

Analýza pohybu chodců

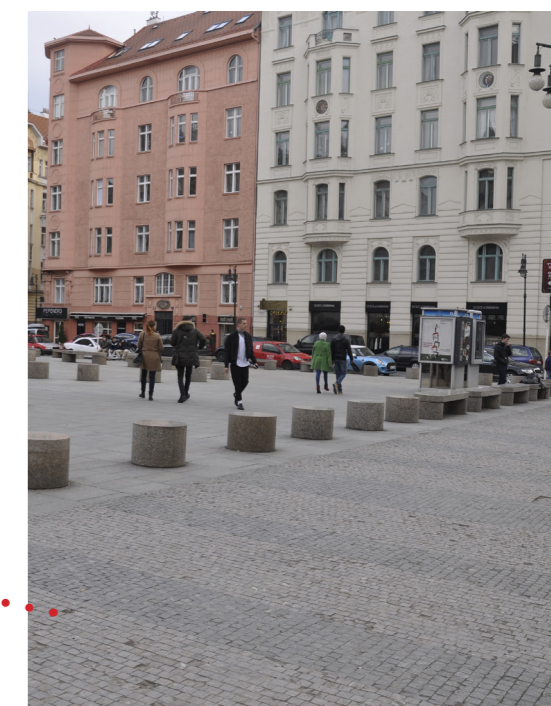

- lavičky
- počet chodců nad 180
- 180 - 100 chodců
- 100 - 50 chodců
- 50 - 20 chodců
- méně než 20 chodců
- nejčastější směr pohybu chodců

0 20 40 80 m

1.

2.

3.

Zhodnocení veřejného prostoru

Zanedbané prostory
Špatně využitelné prostory
Kvalitní prostory

Zhodnocení veřejných prostorů

S poučením o historii vývoje území a díky provedeným analýzám jsme společně vytypovali několik prostorů o kterých máme určité pochybnosti. Ze subjektivní zkušenosti z místa jsme se poté pokusili tyto prostory popsat i z hlediska zanedbanosti, průchodnosti a potenciálu.

Jako nejzanedbanější prostor jsme vyhodnotili ten kolem obou hotelů a v ulici U Milosrdných (na mapě červenou barvou).

1 - Prostor zanedbaného vyvýšeného náměstí před ZŠ

2 - Prostor vedle kostela Sv. Šimona a Judy, který je nekontrolovaný díky "utopení" a tím přitahuje vandaly, chodník vedoucí tudy působí odpudivě

Další uvedená místa (oranžovou) jsou podle nás nevhodně vyřešena nebo špatně využita. Provoz v nich často může způsobovat horší prostupnost.

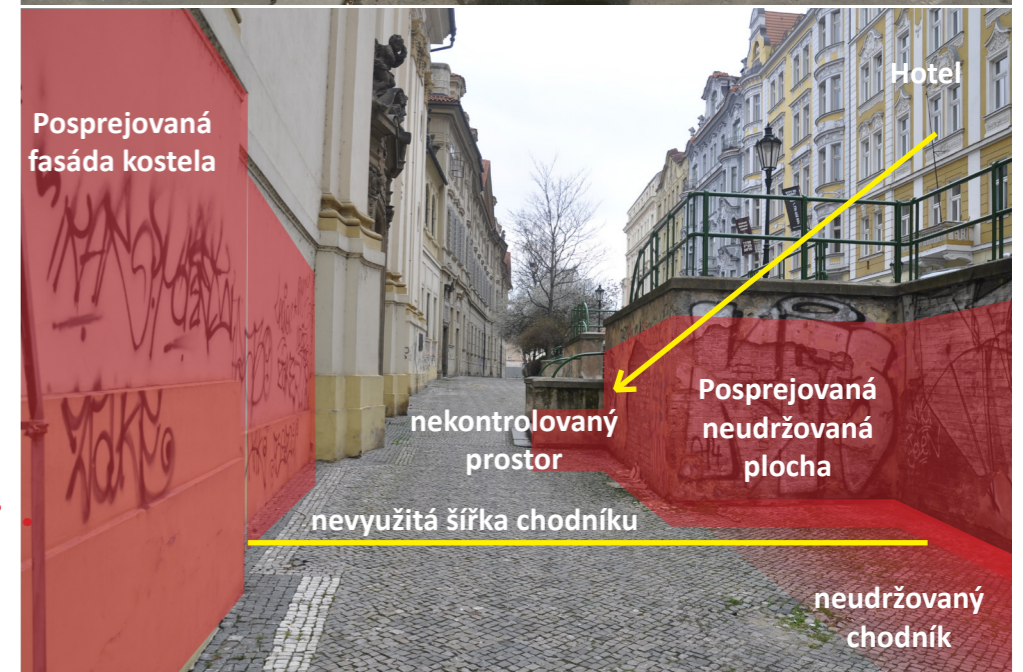
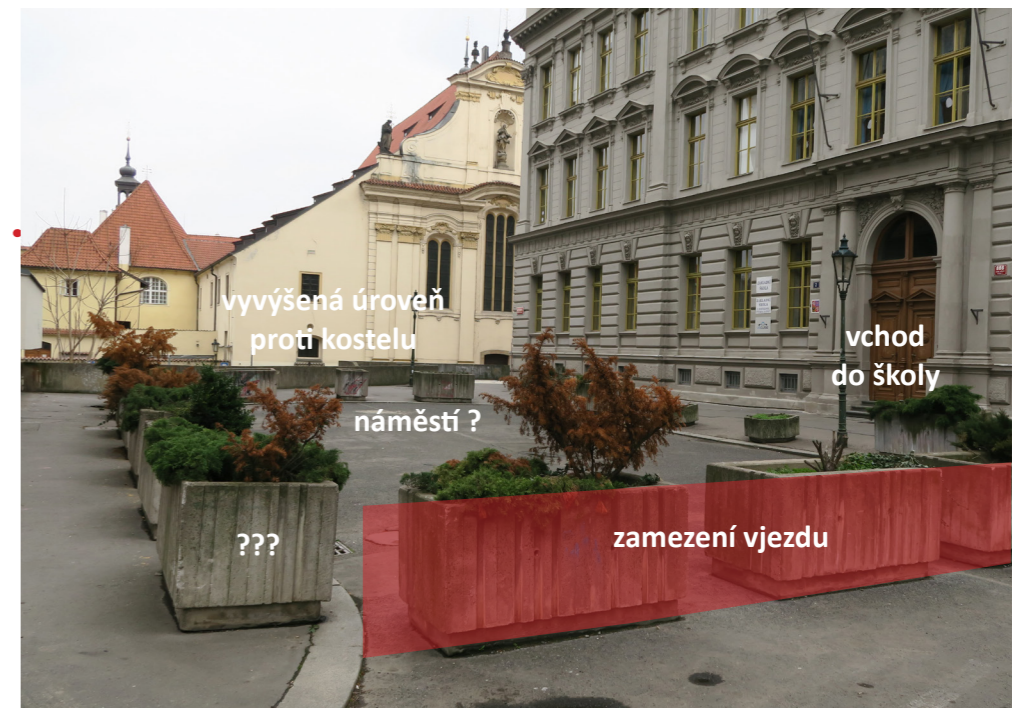
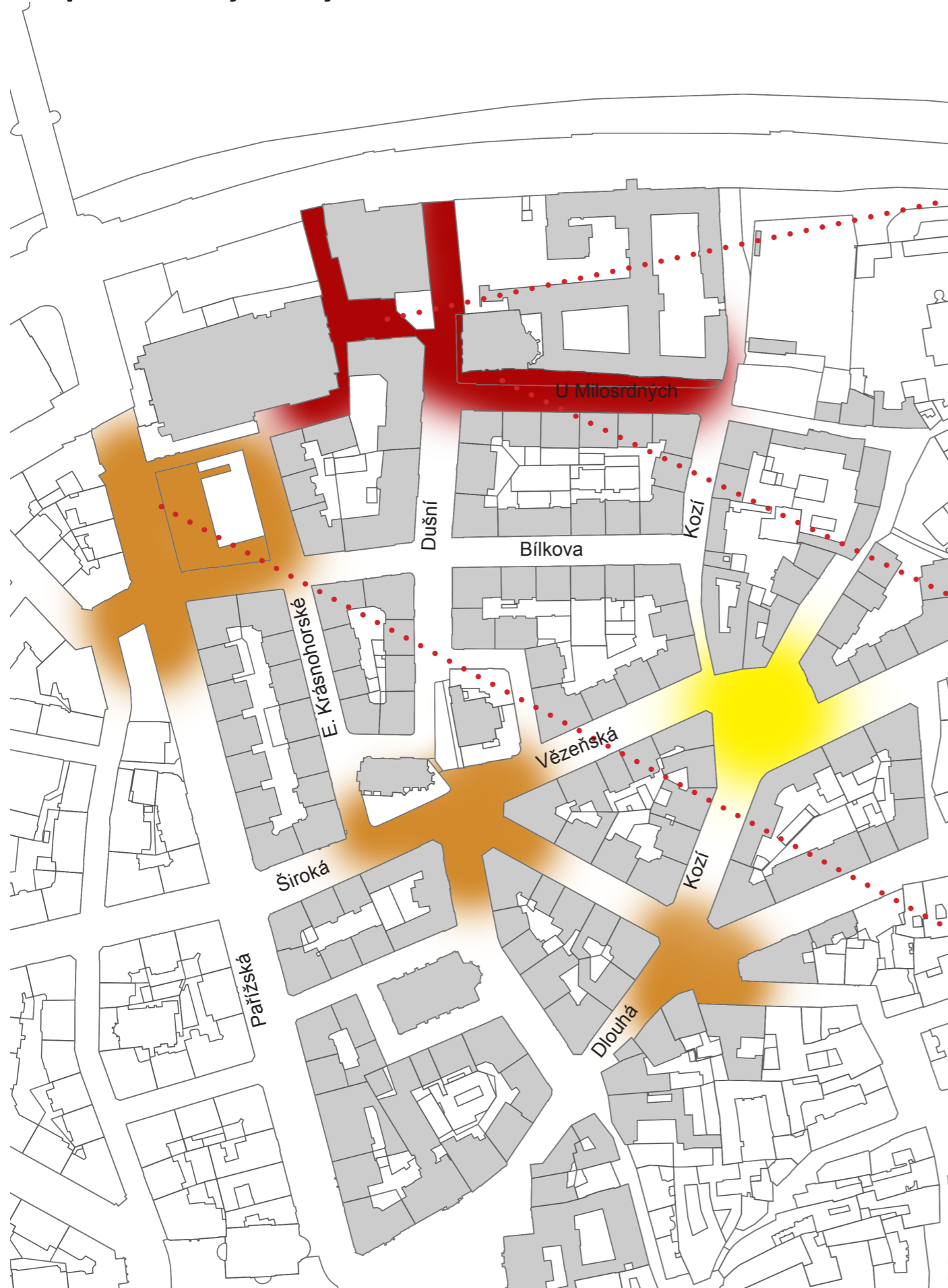
3 - rozlehlá plocha před hotelem Intercontinental je částečně kvůli garážím nedostupná. Průchodnosti opticky brání umístění mobiliáře.

- zanedbané prostory
- špatně využitelné prostory
- kvalitní prostory

0 20 40 80 m

Mapa námi vybraných oblastí

Zhodnocení veřejných prostorů

Poslední tři prostory jsou zmíněnými křižovatkami na křížení několika širokých ulic.

4 - Náměstí u kostela Sv. Ducha je dnes kruhovým objezdem, hustá doprava zde koliduje s největším počtem pohybujících se lidí a turistů v celém území. Je zde nedostatek prostoru před synagogou, kde se shromažďuje nejvíce lidí, na chodník jsou již trvale umístěny dočasné betonové zátarasy.

5 - křížení ulic Dlouhé a Kozí je opět poměrně rušným dopravním uzlem. Lidé raději než na ostrově uprostřed posedí na bezpečnostním zábradlí před kavárnou. Mobiliář u parterů domů zcela chybí.

Na závěr pozitivně hodnotíme podobný prostor na křížení ulic Kozí a Haštalské.

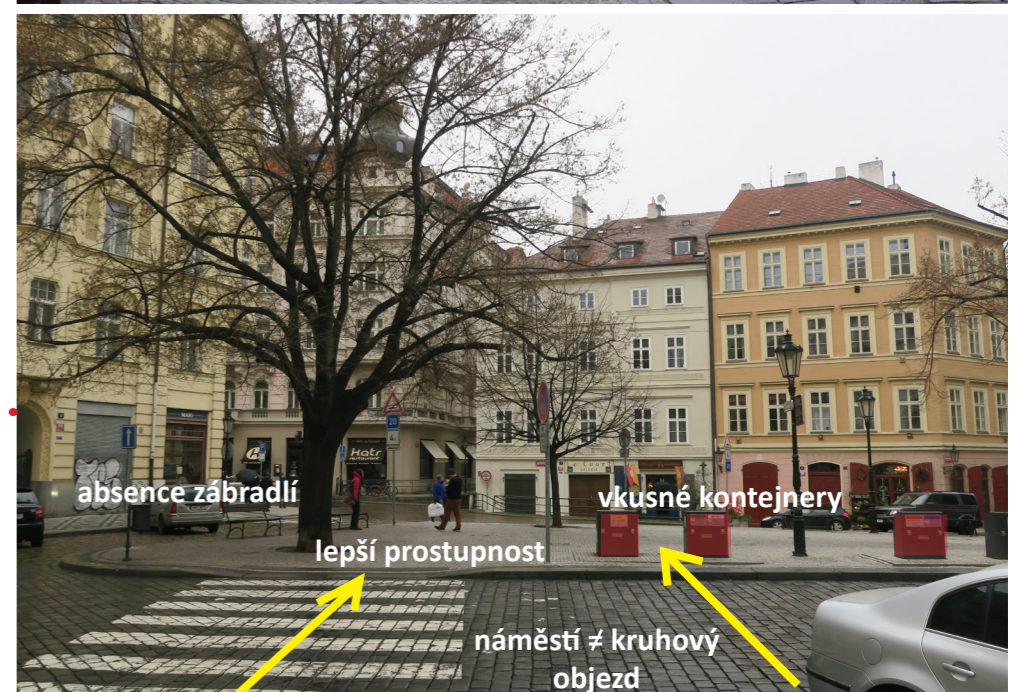
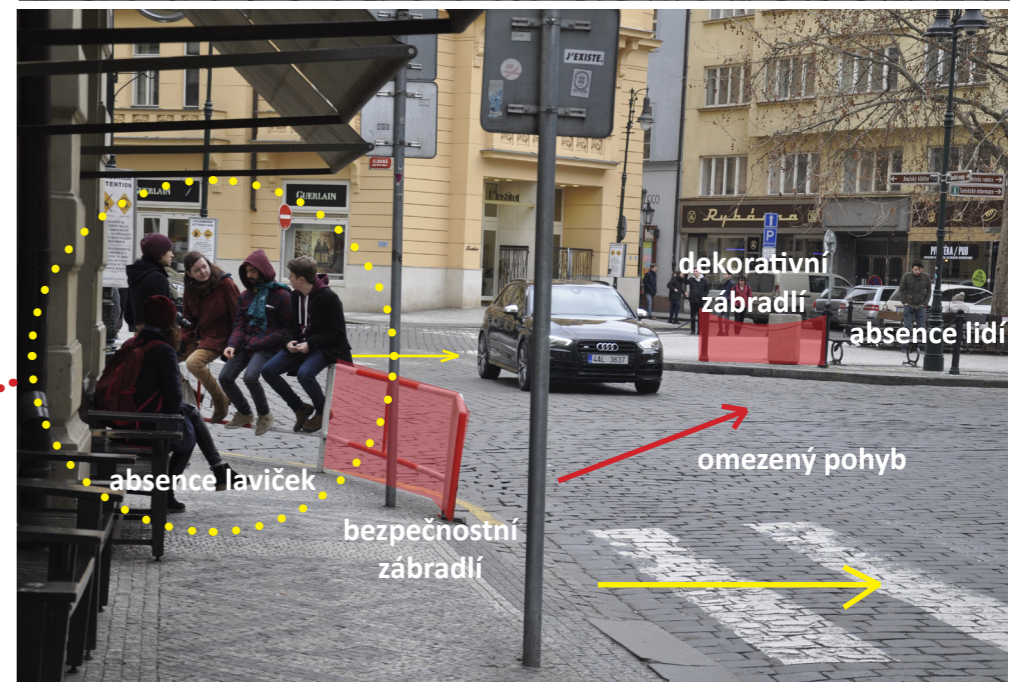
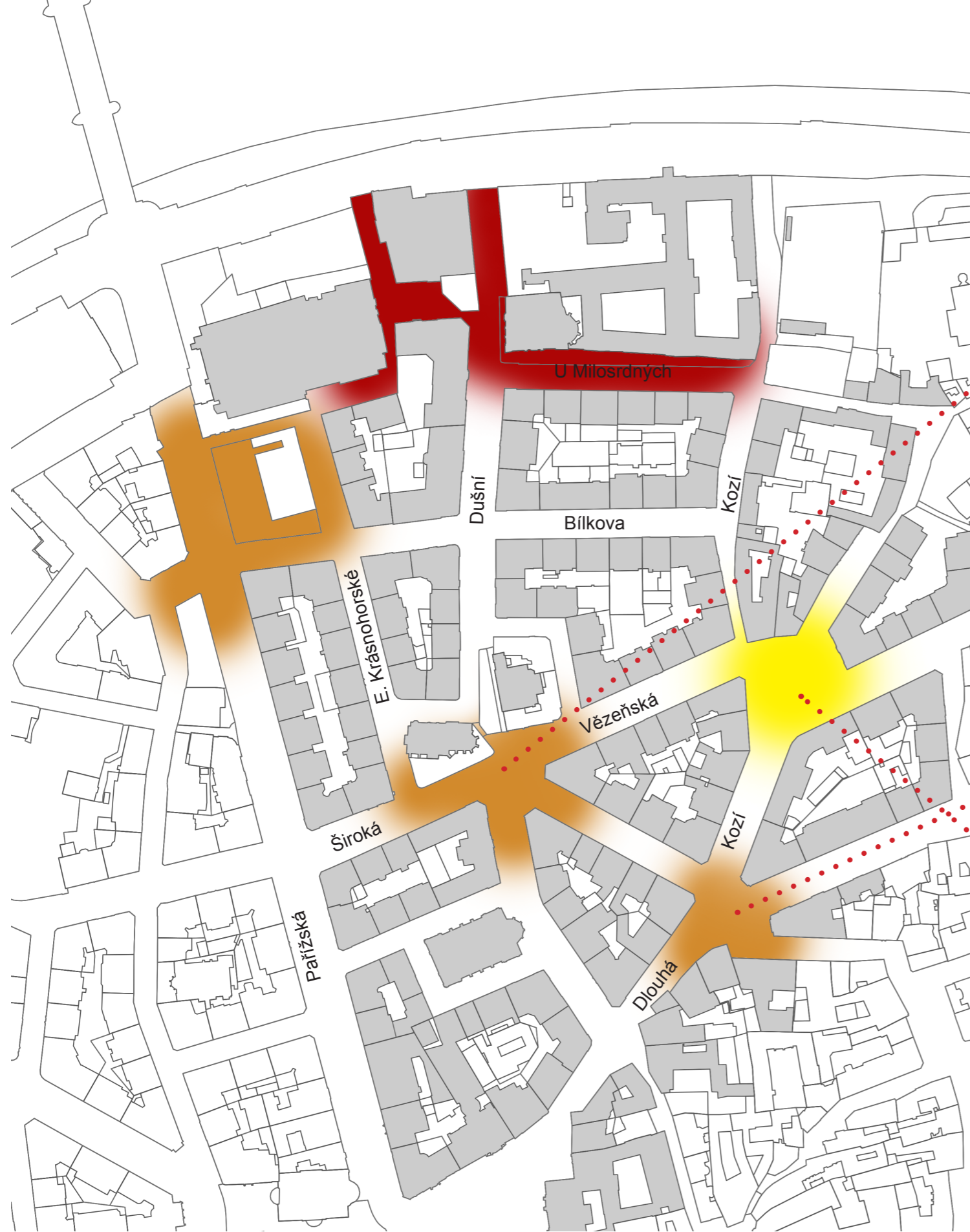
6 -Náměstí je již křižovatkou, ostrov v ní je podlouhlý a průchodnost po něm není omezena zábradlím. Doprava zde není tak intenzivní a celkově je prostor doplněn vhodným, kvalitně zpracovaným mobiliářem.

- zanedbané prostory
- špatně využitelné prostory
- kvalitní prostory

0 20 40 80 m

Mapa námi vybraných oblastí

Zdroje

Historické mapy

Jüttnerův (1815) a Hurtigův (1891) plán

<http://mapy.vugtk.cz/praha/index.php?rs=2&lg=cze>

http://towns.hiu.cas.cz/p_zoom.php?map=Huber

http://towns.hiu.cas.cz/p_zoom.php?map=Huber_plan

http://towns.hiu.cas.cz/p_zoom.php?map=AMP-OPP-1938

http://towns.hiu.cas.cz/p_zoom.php?map=AMP-OPP-1909-1914

Publikace

LÍBAL, Dobroslav. MUK, Jan. *Staré město pražské: architektonický a urbanistický vývoj*. Nakladatelství Lidové noviny, 1996. ISBN 80-7106-167-0

DRAGON, Zdeněk. *Praha 885-1310*. Libri, 2002. ISBN 80-7277-056-X

BOROVÍČKA, Blahomír. HRŮZA, Jiří. *Praha: 1000 let stavby města*. Panorama, 1983. ISBN 402-22-858

KRATOCHVÍL, Petr. LUKÉŠ, Zdeněk. *Praha moderní IV, Velký průvodce po architektuře 1950-2000*. Paseka, 2015. ISBN 978-80-7432-653-0

BEČKOVÁ, Kateřina. *Pražská asanace*. Muzeum Hlavního města Prahy, 1993. ISBN 80-85394-01-04

VOLAVKOVÁ, Hana. *Zmizelá Praha 3., Židovské město Pražské*. Paseka, 2002. ISBN 80-7185-520-0

Analýzy

<http://www.geoportalpraha.cz/>

<http://2gis.cz/>